Sommarfärd i kanot

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk av August Ramsay (1859-1943), illustrerat av Alex Federlay (1865-1932) har digitaliserats för Doria i november 2014 av **Nationalbiblioteket i Helsingfors** och anpassats för Projekt Runeberg i mars 2017 av Ralph E.

TURISTLIF OCH IDROTT

I

PÅ SOMMARFÄRD I KANOT

AF D:R AUGUST RAMSAY

MED ILLUSTRATIONER AF A. FEDERLEY.

BORGÅ 1890. Werner Söderströms förlag. ~~~~~~~~ Pris: 1 m. 75 p.

TURISTLIF OCH IDROTT

I

PÅ SOMMARFÄRD I KANOT

AF

D:R AUGUST RAMSAY

MED ILLUSTRATIONER AF A. FEDERLEY.

BORGÅ 1890. WERNER SÖDERSTRÖMS FÖRLAG.

HELSINGFORS 1890, J. SIMELII ARFVINGARS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG.

Det är redan några år sedan jag gjorde min första långfärd i kanot. Tidigare hade jag varit en ifrig fotvandrare och sommartid med ränseln på ryggen ströfvat omkring i bygderna. Nu hade jag lärt känna ett nytt medel för turisten och det har hvarje år lockat mig till nya turer.

I kanot bör det inre af Finland besökas. Turisten i kanot bestämmer fritt sin kurs oberoende af de vanliga trafiklederna, och vill han göra en tur inåt landet, lägges farkosten upp vid stranden, där den vid återkomsten är klar att bära honom vidare eller ock sändes den i förväg till utgångpunkten för nästa tur. Han njuter fotvandrarens alla företräden utan att bindas till landet.

I kanot! Men det är ju farligt, därtill ännu tröttande, obekvämt o. s. v. Ja, invändningarna äro i sanning icke få, då en kanotfärd planeras. Måhända därför några bilder från lifvet i kanot kunde bidraga till att skingra denna misstro och i någon mån lifva till försök på den farliga stråten samt lämna ledning vid utrustningen.

Skildringarna, till en liten del förut publicerade i tidningen „Sporten“ och i Turistföreningens årsbok för 1888, äro icke hämtade från egentliga sportsfärder, på hvilka hastigheten eller goda rekord varit mål. Rodden har endast varit ett medel, roddaren åter den sanskyldige turisten, som gifvit sig ro att i lugn njuta af alt, som mött, att under hvila se sig omkring i de trakter som besökts. För trefnaden på färden ha då krafterna betydt mindre än

ett öppet sinne och ett lätt hjärta. Kanoten har blifvit ett medel för turisten, lika väl för de kvinliga som för den manlige.

Helsingfors i december 1890.

Författaren.

*

Innehåll

*

PÅ FÄRD.

På Saimen.

I.

Solen stod redan högt på himmeln, då vi lade ut från Puumala kyrkstrand. Morgontimmarna hade användts till att reparera ett haveri från föregående dag. Vår färd hade börjat med otur. Välrustade och med kanoterna i bästa skick hade vi gifvit oss i väg från Viborg för att längs Saima kanal nå inlandets stora sjöar, och kanalfärden var nästan afslutad, då svår läcka signalerades från en af farkosterna. Att lappaskadan på stället var icke tänkbart och vi begagnade med nöje det gynsannna tillfället att med en uppåt gående ångbåt, som just passerade slussen, där vi stannat, göra turen öfver Södra Saimens stora öppna fjärd till Puumala. Dit hade vi nu kommit och hos den vänlige landthandlanden Konstantin Mutikainen funnit alla för reparationen nödiga hjälpmedel. Kringhvärfda af en nyfiket beundrande barnaskara hade vi lyckats täppa hålet i farkostens botten.

Det lilla arbetet mot den lindriga strömmen i Puumala sund var snart öfver och vi gledo med nordlig kurs ut på de närmaste fjärdarna. Lugn bredde sig vattenytan för oss. Då och då drog en svag vindkåre en lätt krusning öfver den blanka spegeln eller dref en uppskrämd lom med sin tunga flykt en våg framför sig. Dagen hade kommit med högsommarens hela värme; endast den friska grönskan och kanske äfven den vårliga stämningen lät ana att man ännu lefde i början af juni. Vi hade alla tre kort förut hvar på sitt håll afslutat en lång termin och kände nu friheten strömma i ådrorna, friheten efter ett möget arbete och vintervistelsen i hufvudstaden. Oron och jäktandet hade vi lämnat där borta, för att helt hänge oss åt oss själfve och åt det obundna lifvet i naturen.

Någon bestämd tågordning kunde icke skönjas, än pröfvades krafterna, kanoterna jagade i bredd fram öfver fjärden, än glömdes redden, åran sjönk och sinnet fängslades af de omgifvande strändernas fägring.Vi hade icke häller faststält ett bestämdt mål för dagen, hvad man icke hann i dag kunde godt göras i morgon. Framför oss

hade vi sommaren, och den var vår, och kring oss landet öppet, inbjudande, och äfven det var vårt. Det var här vi skulle tillbringa våra fria dagar.

Missödet från föregående dag var snart glömdt, i synnerhet när upprepade prof visade att skadan var tillfredsställande botad. Emellertid hade det något förmörkat minnena från kanalfärden, och den nuvarande omgifningen bidrog äfven den att skjuta dem undan. En konstgjord vattenväg är visst en rätt angenäm kanotled, men man går där väl mycket i ledband, strandvallarna inkräkta på friheten, riktningen är i hvarje nu gifven. Helt annat var det här ute, holmar lågo öfveralt kringströdda, det var i en labyrint man sökte sig fram och för hvarje årtag öppnade sig en ny utsikt, ett nytt sund, det gällde blott att välja. Och kanske var det just intrycken från kanalturen, som ledde oss, då vi efter någon mils rodd lämnade den allmänna utprickade Nyslottfarleden för att oberoende af sjömärkenas ständiga „här gär vägen“ styra vår egen kosa.

Kursen ställdes mot Sulkava öfver Saimens västligaste fjärdar, en farled full af naturskönhet. Höga resa sig stränderna på hvardera sidan om de smala fjärdarna, brantstupande klippväggar tränga ihop sunden. Trakten är ödslig, från stränderna höras endastde taktfast på hvarandra följande slagen från något skogshygge; odlingen når icke vattnet, den har dragit sig upp mot åsarna och deras sluttningar; blott sällan ses en båt eller en ensam fiskare.

När det sista hvita kumlet i segelleden försvann ur vår åsyn, hade vi för en tid lämnat all anknytning med den yttre världen; ångbåtar plöjde icke dessa undanskymda fjärdar. Omkring oss hade vi insjölandskapet i hela dess enslighet. Men denna enslighet väkte ingen känsla af öfvergifvenhet. Ett orubbligt lugn går som en grundton genom naturen. Kanoten är icke här ett nötskal, utan inger trygghet och tillförsikt. Den dystert allvarliga omgifningen värkar icke skrämmande, den skänker hvila; den bär icke hafvets majestät och manar icke till kamp på lif och död, den är fridsam i all sin ödslighet, den är mild, slumrande. Stämningen en lugn och stilla afton passar bäst ihop med denna natur, och det var en sådan afton vi fingo. Vi gledo fram i en egondomlig halft drömmande stämning, från hvilken endast fiskmåsens skrän eller den högt i skyn kretsande höken förde tanken tillbaka till äflan och strid.

Inlandsnaturen är enformig, det kan icke nekas, enformig för turisten, som med iltågs fart vill hasta från det ena sevärda stället till det andra. Utsikterna slå icke med häpnad, man står icke stum framför storslagna, våldsamma vyer, den ena taflan är den andra lik, dagrar och stämningar kunna växla, mengrundkaraktären är densamma. Det är icke häller på en flyktig ångbåtstur öfver sjöarna man lär känna dessa trakter, därtill måste man taga längre tid. Då först vinna taflorna lif, de tränga in i hvarje nerv och sammangå till ett helt, enformigheten viker, man märker icke upprepningarna, ty det är icke taflor för ögat man söker, utan en omgifning eller infattning för de känslor och tankar, som väckas af den ostörda, rena lugna naturen.

*

II.

Vi hade redan någon stund späjat efter nattkvarter. På stränderna finner man här likasom nästan öfveralt i Savolaks blott undantagsvis en gård. De ha dragit sig upp på åsarna, därifrån de nog lysa emot roddaren på sjön, men på behörigt afstånd, och nalkas han stranden, undanskymma de närmaste höjderna den nyss så lockande anblicken. När därför en strandgård passeras, undgår den sällan besök; hungern drifver till strandhugg. Medgifva icke kroppens kraf att vänta på en sådan, nödgas man leta sig fram längs skogsstigar till byar eller torp högre upp i land, något som ickealltid är lätt. Enda vägvisare är då mestadels någon båtplats, ett nothus eller en strandlada, hvarifrån åtminstone en obetydlig spång leder till människoboningar. Huru lång vandring förestår, förblir en obesvarad fråga, tills man nått målet. Ofta har man att gå par tre kilometer för att till lön för mödan anträffa ett oansenligt torp, där saltad fisk, surt bröd och sur mjölk är alt hvad huset förmår, äfven om gästen är långväga och kontant betalande. Denna dag hade vi tur. Kartans rätt osäkra anvisningar, då det gäller gårdarnes läge, voro denna gång tillförlitliga. Ryhälä by borde ligga vid vår farled, där skymtade redan den närmaste gården mellan

strandbuskarna, med en tvär vändning gledo vi in i hemviken, några årtag ännu och fören strök upp på den mjuka sandstranden. Ljudlöst hade vi nått land och vi voro ur kanoterna, innan det just från notdräkt återvändande gårdsfolket hunnit hämta sig från den första bestörtningen. Det var något nytt man hade framför sig. Vår på finska afgifna hälsning värkade synbarligen lugnande och småningom följde ett svar på vårt „god kväll“. Under tiden hade vi hunnit upptäcka husbonden på stället och med ett „hälsningar från Helsingfors“ räktes handen. Introduktionen var gjord, tystnaden bröts. Sedan de viktiga frågorna hvart och hvadan tillfredsställande besvarats, slogs språklådan ordentligt upp. Under tiden hade kvinfolk och barn samlats och det blef ett lif i den stilla kvällen.Kanoten ger det första samtalsämnet, något sådant har man ej sett förut, icke ens hört talas om på kyrkbacken eller på stadsfärd. Den skall nu beskådas och undersökas, hvarje småsak väcker förvåning, dess ändamål måste beskrifvas. Att farkosten är gjord af segelduk är det förunderligaste. Och så knäckas och kännes det på den, dess vikt pröfvas och priset efterfrågas. Mycket riktigt anmärkes att man för samma penningar kan köpa en kuiru för två roddare, men å andra sidan erkännes kanotens företräden vid lustturer och så bäres den ju lätt öfver från en sjö till en annan. Halft tvekande, mera som en stilla tanke än som en anhållan framkastar någon djärf yngling förslag om en liten proftur. Medgifves detta, blir det lust och gamman. Nybegynnarens första eviga försök beledsagas af vitzer och speord, hvilka dock icke träffa djupt, då ju den lycklige fått pröfva mera af världen än de öfríge. Och vi vinna den varma stämning, utan hvilken folkstudiet icke går och lifvet bland allmogen blir tomt och tråkigt.

Men det var mat vi åstundade, och vi veta att serveringen är långsam. En af bolaget har därför i tid angripit sin uppgift att sörja för det, som till lifvets nödtorft hörer. Han ställer sig väl med värdinnan och gör med henne upp matsedeln. Problemet är icke lätt, torrskaffning fås nog, men litet därutöfver möter svårigheter, äfven om tillbehören finnas i gården. Med beredvillighet står värdinnan nog till tjänst, men honannonserar icke om husets tillgångar, dem får man med tusen frågor utforska. — Till kanotistens supé hör dessutom med oundviklig nödvändighet té af eget förråd. Det är nu han „jämnar differenserna“ i kroppens behof af dryck. Om dagen bör han icke släcka den första känslan af törst med vatten, återhållsamhet är härvid af större värkan och man vänjer sig snart vid denna torra diet. På kvällen må han däremot unna sig varmt té, och det förtäres med begärlighet.

Emellertid ha de på stranden kvarblifvande småningom draga sig upp till gården, alt ännu fördjupade i resonemang om kanoterna. Under väntan på signal till mat medhinnas ännu många betraktelser, naturligtvis rörande vår tids märkvärdigaste uppfinningar, till hvilka kanoten förstås hör. Gammelfar har ordet. Hans ungdom föll inom en tid då Savolaks skogsprodukter öfver land transporterades från Willmanstrand till Wiberg. Så bygdes Saima kanal, hvilken revolution kom icke den åstad i det fredliga inlandet. Med hvilken ängslan hörde man icke de första hvisslingarna från gamla „Wellamo“; nu finnas ångbåtar dussintals, socknemän ha till och med aktier i sådana. Man vet icke hvar det skall sluta. Det yngre släktet förstår icke gubbens stämning, det har vuxit upp under ångans tidehvarf, midt i de gyllene skogstidernas rörligare förhållanden; en och annan har deltagit i pågående järnvägsarbeten och har därifrån medfört vidgade vyer. Nu börjar man framdraga allehanda märkvärdigheterman sett. Kanoten var förstås det nyaste, men hvad var väl den mot velocipeden! Där hade byskräddaren trumf på handen, ty han har sett af dessa vidunder, då han konditionerade i staden. — — — Och så fortgår det tills bordet är serveradt.

Efter aftonvarden egnas ännu en stund åt samspråk. En cigarr bjudes åt husbonden och sedan den högtidligen tändts, upptages samtalet ånyo. Det vänder sig nu kring gårdens ekonomi och utsikterna för årsskörden, går så öfver till allmännare förhållanden, kommunens angelägenheter och de stora politiska frågor, som höra till dagordningen. Genom alla yttranden går en orubblig vördnad för lag och rätt såsom den fasta grundvalen för samhället. Motiven för uttalade åsikter samlas icke i politiska fraser, utan framläggas i sunda omdömen, grundade på erfarenheter från lifvet, föga motsvarande dagsprässens ofta hätska lystringsord „hvad folket vill och fordrar“. — Drängarna deltaga icke i samtalet, de äro utan talan, men de lyssna andäktigt till de välförståndiges ord. Endast då och då inflicka de en statistisk siffra eller någon detaljuppgift. Men kommer man öfver till värnepliktsärenden, då äga alla lika talan. Och detta ämne berör alt för nära landtmannens ekonomi för att icke upptagas. Osökt glider man så öfver till storpolitiken, främst utsikterna för krig och fred. De dagliga tidningarna

hålla äfven den aflägsnaste vrå af landet i nivå med den öfriga världen.Kommer så natten och behof af hvila. Med beredvillighet upplåtes gårdens bästa rum, en liten kammare, som vanligen står obebodd. Men vid inträdet vakna allvarliga bekymmer. Det är hvila vi åstunda, men utsikterna därtill äro klena. Då dörren till rummet öppnas, slår en unken, instängd luft emot. Förgäfves göras ansträngningar att ventilera: fönstren äro i regeln icke stälda på gångjärn, utan fastspikade, hvartill ännu komma vältätade och klistrade innanfönster. Lyckas man emellertid genom dörren vädra detta föga lockande sofgemak, återstår en pröfning af bäddarna. De te tyvärr alt för ofta en bedröflig anblick och man kan i de flesta fall efter en flyktig rekognoscering bespara sig frågan „lövtyykö eläviä“, hvilken dock icke upptages såsom en förnärmelse. Vi befinna ju oss i hjärtat af Savolaks! Besluter man sig för att stanna inom hus, är därför en halmbädd på golfvet att föredraga framför en svällande säng. Men såväl hvad luft som personlig säkerhet beträffar, är i hvarje fall en bättre utväg att slå läger i en boda eller ett visthus. Där har man en klanderfri hviloplats. Morgonsolen hittar icke in genom något fönster, luften är ren, myggor och flugor trifvas icke där, och annan påhälsning har man ej häller att frukta. Halm och rena lakan inbäras och med plaiden till täcke somnar man godt efter dagens alla ansträngningar. — Jag är här rättvisligen skyldig det medgifvandet, att de sista tio åren medfört en väsentlig förbättring i renlighetsförhållandena,helt visst folkskolornas förtjänst. Särskildt erbjuda gästgifverierna, tack vare guvernörernes energiska inskridande, nästan utan undantag ett i antydt afseende klanderfritt nattläger.

Morgonväckningen sker med kaffe bjudet af värdinnan. Andra koppen är obligatorisk, äfven lilla påtåron finner afnämare, ty man serverar kaffet i en utmärkt tillredning. Kaffet har funnit väg till de mest aflägsna torp, finnes ej annat i gården, så finnes kaffe, kaffepannan hålles öfveralt i hälgd. Kaffe serveras här morgon, middag och kväll. Hvilka åsikter man än må hysa om denna nektar, sä skjutas de åt sidan på kanotfärd, en kopp kaffe är alltid välkommen, med kaffe börjas altså dagen. Sedan härefter frukost intagits, är man åter resfärdig. Till stranden följer alt gårdsfolket och kanske ännu en skara grannar, till hvilka ryktet om de besynnerliga gästerna i segelduksbåtar hunnit. Nykomlingarna underhålla nu konversationen, medan packningarna instufvas och kanoterna läggas ut. Man har sett oss ute i farleden aftonen förut, men icke kunnat få klarhet om de besynnerliga företeelserna. Något öfvernaturligt måste det hafva varit och så berättas huru en käring för en lång stund blifvit mållös af förskräckelse, då hon långt ute på fjärden fått skåda människor med väderkvarnsvingar vada jäms med midjan i vattnet. En fiskare, som i all enslighet lade ut sina bragder, hade plötsligt sett ett vidunder komma emot sig, hans första tanke var atthin håle själf var i antågande, men medan han gjorde sig redo till flykt, döko ännu två andra upp, och då var det ju klart att situationen icke var så alldeles kritisk, ty nämde höge herre är ju blott en! Nu, hade man fått fullständig lösning till gåtan.

Handslag växlas med värd och värdinna - en ceremoni som icke får glömmas, men icke häller utsträckas till obehöriga, om ett godt intryck skall kvarlämnas — och vi stiga ombord.

*

III.

I morgonsvalkan går rodden lätt, under det intrykken från senaste rastställe ge ämnen för samtal. Taktfast löpa kanoterna ibredd, snart har man den första milen bakom sig. Dagen skrider framåt, solen bränner hetare, den knappa morgonbrisen mojnar af, årtagen falla glesare, oregelbundet, samtalet dör bort och kanoterna gå åtskiljs. Förmiddagsstämningen har inträdt. För någon stund lyckas bolagets musikaliska element locka kamraterna inom hörhåll. Anslår han en rätt ton, förkorta hans visor rodden öfver den lugna, vida fjärden, men är programmet magert och icke afpassadtefter tillfallets behof af något upplifvande, lämnas han snart utan publik. Uppmärksamheten länkas på stränderna; vinkar nu någon inbjudande hviloplats, ligger hela flottiljen inom kort förtöjd i säker hamn. Man skyndar att svalka sig med ett bad. Regelbunden simning, minst en gång om dagen, hör till ordningen på kanottur.

Emellertid har hungern instält sig och de från raststället medtagna förråden af smörgås uppdukas. Ger man sig tid

därtill, göres eld och tillredes kakao eller té. Under väntan frestas fisklyckan; metspöet ställes i ordning och kastas ut från lämplig plats. Någon synnerlíg tur följer oss icke och det omsorgsfullt transporterade maskförrådet har mera utsatts för kamraternas gyckel, än för fiskarnes aptit. Detta hade äfven till följd att daggmaskarna en vacker dag åter försattes i frihet. Samma otur har följt mitt drag, oaktadt det miltal fått släpa efter kanoten. Än är trakten fiskfattig, än är farten för stark, tiden på dygnet olämplig o. s. v. Vill man äta färsk fisk på långfärd i kanot, så är det nödvändigt att enkom slå sig ned på någon punkt för att ordentligt idka fiske, eller ock att köpa den af fiskare, som passeras. Det förra hör icke försummas, isynnerhet då tillfälle till forellfiske erbjudes, det senare rekommenderas åter som ett ypperligt medel för att vinna en omväxlande matsedel. Denna gång blef smörgås med kakao vår middag. Våra fägelkonserver sparades tills de kunde göra större effekt. Dessa enklamiddagar blefvo snart de vanliga på vår färd. Uppsökandet af någon gård tar mycken tid och så är gårdsfolket midt på dagen icke att träffas i hemmet. Vi funno därför snart, att lifvet i land bör koncentreras till det ställe, där läger slås till natten. Där ätes grundligt till frukost och kvällsvard; man står sig då godt med ett knappare mellanmål midt på dagen.

Middagsluren tages med smak; efter par timmars rast är man åter klar att gå till sjös.

Hela dagen har det legat åska i luften, de enstaka molnen ha småningom samlats till en svart, hotande vägg, dofva knallar bebåda redan ovädrets snara annalkande. Lugnet afbrytes plötsligt af en häftig vindstöt, inom kort rasar åskbyn i hela dess kraft, sjön hvälfves hög och hvit. Det blir ett argt brottande mot de branta vågorna; än spola de öfver från för till akter, än åter lyftas kanoterna högt på de fräsande kammarna, så att halfva båten sväfvar fritt i luften, för att nästa ögonblick dyka djupt ned i den skummande böljan.

Lika hastigt som insjövattnet uppröres, lägger det sig, då vinden bedarrar. Man vet icke här af hafvets dödsjö. När åskbyn gått öfver, hade vi ånyo en spegelblank yta. Kvällen hade fallit på, dubbelt hänförande efter det uppfriskande regnet. Rodden gick lätt mot målet för dagen; öfver skogstopparna framskymtade redan tinnarna af Olofsborg. Efter en stund lade vi till vid kajen i Nyslott.

*

Från Saimen till Päijänne.

Vårt program var att från Viborg ro till Kotka, men icke den raka sträckan längs kusten, utan på den lilla omvägen öfver inlandets sjöar. På denna färd hade vi nu nått Varkaus och det gälde att välja lämpligaste öfvergångsstället från Saima systemet till Päijänne vattenområdet för att sedan längs detta och slutligen utför Kymmene älf nå hafvet. Bestämmande för oss blef längden af den oundvikliga landtransporten öfver Savonselkä. Fortsatte vi norrut förbi Kuopio till Tuovilanlaks i Maaninka, förestode en sträcka af20 kilometer öfver land; lämnade vi åter denna rout, blefve den lämpligaste vägen uppför det nära Varkaus utfallande Sorsavesi. Här kunde man vattenvägen nå foten af Savonselkä på ett ställe, där åsens bredd enligt kartan icke kunde vara betydande, högst någon kilometer; på andra sidan mötte Suonnejoki vattendragen med utflöde i Rautalampi stråten. Vårt val föll på denna senare väg, och visst är, att en intressantare kanotled svårligen kan påträffas.

Fem kilometer söder om Varkaus mottager Haukivesi genom Kuvansi fors ett tillflöde västerifrån. Det var uppför detta vi hade att ro och vid forsen stodo vi för första gången framför ett starkare strömdrag. Ett försök att paddlande komma fram syntes knapt möjligt och kunde i intet fall nu komma i fråga, då som bäst planklodjor tätt på hvarandra satte utför, spärrande den smala farleden. Med några famnars bärning af kanoterna voro vi åter på vatten, en strid å, som gaf ett stycke styft arbete. Ett par mindre forsar nödgades vi passera vadande på strandstenarna dragande kanoterna efter oss. Härvid fingo vi pröfva våra för sådant ändamål förfärdigade kostymer: knäbyxor, höga strumpor och skor. I en hast var man ekiperad till vadare, för att lika snabbt igen sitta i sin skuta som fullriggad sportsman.

Sedan ett par små sjöar passerats, följde åter en milslång å, flytande genom en vildt ödslig skogsmark. Intet spår syntes af odling, orörd stod vildmarkenomkring oss med hela sitt ursprungliga tjusande behag. Fågelläten och otaliga skaror svärmande trollsländor voro de enda tecknen till lif, och vi själfve grepos af lugnet, utan ljud gledo vi fram. Till och med vår sångares Pargasvisor tystnade själfmant, om de äfven eljes tillätos sprida sälta på vår sötvattentur. Här hade dissonansen varit för stark. — Öfver det vackra Osmajärvi nådde vi i solnedgången Sorsakoski såg.

Här unnade vi oss par dagars rasttid. Vi hade nu rott en vecka, kanoterna tarfvade rengörning och smörjning; färgen hade på många ställen skrapats, så att talg och olja kommo till användning. På tvätt väntade äfven packningen. Vistelsen på land blef dock ingalunda endast ett nödtvunget uppehåll. Leppävirta, som vi på den inslagna vägen icke fingo passera, var alt för lockande för att helt och hållet försummas, och så gjordes en landtur till den halfannan mil aflägsna kyrkobyn vidden berömda strömmen. Den återstående tiden upptogs af ett lönande forellfiske i Sorsakoski, ja, vårt bolag var hart nära att upplösas, då vår yngste man, vissångaren, för alltid ville utbyta paddeln mot svirfvelspöet.

Ändtligen voro vi åter segelklara och letande oss fram mellan Sorsavesis, såsom det uppgifves, 365 holmar kommo vi småningom till vägens ända vid Savonselkäs fot. Men i stället för en väldig ås, såsom man ju af skolkurserna i geografi och af kartorna hade väntat, utbredde sig för blicken en lågländt,kärrartad skogsterräng och genom den en gräfd flötningsränna! En manstark på stranden sysselsatt stockflötarskara samlade sig genast kring oss, erbjudande sin hjälp att bringa farkosterna öfver den egentliga vattendelaren: en för tillfället stängd damlucka för reglering af vattenståndet på ömse sidor om åsen! Anbudet antogs; efter par minuter sutto vi på andra sidan luckan, och rodde i kanalen tvärs genom „åsen" här endast 100 meter bred!

Vi voro nu i den yttersta ändan af det östligaste tillflödet till Mellersta Finlands vidsträkta vattenområde, så att säga vid en källarm till Kymmene älf. Vår väg var gifven, utför till hafvet! Framför oss låg ett nytt geografiskt område, för oss alla hittills fullkomligt obekant. Kanske var det därför den ödsliga trakten gjorde ett än ödsligare intryck. Vi kände oss förflyttade långt in i en djup ödemark och i denna stämning plöjde vi det tvåmila Suonteenselkäs bölja. En gäll hvissling skar genom luften, en hvit rökpelare i ljudets riktning förrådde dess upphof, ett frustande lokomotiv. Vi hade alldeles glömt att Savolaksbanan sökt upp denna afsides bygd, vi hade glömt att i Finland de stora kulturmedlen sorgfälligt undvika odlade och tättbefolkade trakter. Det var med persontrafiken på denna ödemarksbana vi hade att konkurrera i våra kanoter. Denna gång hade vi öfvertaget, vi representerade turistströmmen, bantåget endast en massa tungtlastade sandvagnar. När vi landstego i Suonnejokikyrkby, fingo vi konstatera att den raskt framåtgående orten värdigt hade kunnat mottaga en mångfaldt större turistskara: man befann sig med ens midt inne i stora världen. Telegraf- och telefontrådar korsade de breda välbygda gatorna, på hvilka lif och rörelse mötte för hvarje steg. Från järnvägsstationen utgick bibanan till hamnen vid Iisvesi; alt bar prägeln af utvecklade förhållanden — eller åtminstone, att man väntade sig något stort. Ännu var det förtidigt att afgöra hvilketdera.

Grubblande på denna gåta styrde vi efter intagen soldatmiddag i Suonnejoki reservbarack utför den 7 kilometer långa ån ned mot Iisvesi, till hamnplatsen. Vår nyfikenhet var spänd. Det var något nytt att få se lifvet i en invattenshamn försedd med hamnspår och allehanda moderna hjälpmedel. Ja, där lågo vi nu tre kanoter på redden, för öfrigt ingen rörelse, ingen farkost; så långt ögat nådde — och synkretsen är här vid — ingen by, knapt ett torp; kartan gaf icke häller den något annat utslag, äfven om man drog en rätt stor cirkel. Det var altså den väntade trafiken man förberedde sig att mottaga, vi voro ändå i ödemarken. Suonnejoki stämning var blott en flyktig dröm, lugn rådde åter omkring oss och utan att klarera in, sträfvade vi vidare. Till natten nådde vi Vaajasalmi by i Rautalampi, den nordligaste punkten på vår färd.

Följande dag ställdes kursen mot söder och vi startade med glans utför Nokisenkoski — den första nedåtgående forsen på vår tur. Fullt litande påVaajasalmibornas upplysningar vågade vi språnget utan föregående rekognosceringar, forsen sades vara ränsad, „oikein ruunun kulku" som det lugnande omdömet lydde. Den lyckliga utgången stegrade modet och sporrade lusten till nya försök. På sådana behöfde vi icke häller länge

vänta. Redan det strax följande Tyyrinvirta förde oss utan rodd ett par kilometer med fräsande fart, om ock här icke var tal om egentlig fors. Framkomna till Rautalampi härligt belägna kyrkoby fingo vi noggranna upplysningar om hvad vi hade att vänta på vägen till Jyväskylä. Listan på forsar blef helt lång, somliga kanotabla, andra våldsamma, än följde kungsådran vänstra än högra stranden — ja, mycket var att lägga på minnet, för att vi lefvande skulle slippa undan alla de farliga ställena. Det var äfven litet alvar i skämtet, när häradets domare, vår treflige värd på det vackra Ropola invid kyrkobyn, önskade oss lycklig resa med förhoppningen, att han icke vidare måtte få att skaffa med oss inom sitt höfdingadöme.

Det stundade till midsommar, då vi lämnade Rautalampi. På hälgdagen skulle skriftskoleungdomen „gå fram“. Talrikt sträfvade därför bygdens invånare till templet och kyrkobyn för att dagen före den inbrytande sabbaten idka köpenskap och sköta sina världsliga bekymmer. Och då vattenvägen här är den mest trafikerade, hade vi turen att möta en hel flotta af kyrkobåtar, som i kort takt framdrifna af 7—12 par årar korsade vår bana. Att vi voro något nytt pådessa vatten, det märktes snart. Den eljes så alvarliga hållningen i kyrkobåten upplöstes, då man fick sikte på oss, och sedan den högviktige „perämies“ prejat oss an med en fråga motsvarande en gränstjänstemans anhållan om pass, löstes alla tungor. Det haglade af utrop, varierande mellan de gamla gummornas ovilja mot halstarriga försök att dränka sig och bysnobbens i form af en fråga om priset på skutan framlysande åtrå att vid hemstranden i kanot imponera på bygdens tärnor. Till en början var detta lif helt muntert, men då antalet af dessa möten började nå dussinet, önskade vi oss snart kvitt dem. Med en lättnadens suck sågo vi, där vi i svindlande fart utför Konnekoski ilade ut på det milsvida Konnevesi, fjärden fri från dessa plågoandar.

Framdrifna af stark nordan med hög sjö, som helt tog uppmärksamheten i anspråk, hade vi snart det öppna vattnet bakom oss och styrde om kvällen in i lugn hamn vid Siikakoski.

Nästa dag grydde sommarvarm och klar. Det var nu vi skulle göra vårt bästa rekord, vi hade beslutit att till kvällen — midsommaraftonen — hinna till Laukas fem mil aflägsna kyrkoby. Början gjordes med god ansats utför Siikakoski. På afstånd hörde vi forsens brus, försiktigheten manade väl till en okulär undersökning af situationen, men på stranden samladt söndagsfolk väkte vår fåfänga att djärft försöka språnget utan alla förberedelser. Det var ju dessutom lugnandedetta ständiga „ruunun kulku“, hvilket betyder att forsen åtminstone är stenfri. Med hvarje nerv i spänning och med klappande hjärta kände vi strömmen fatta kanoten, dragande oss in i sin skummande famn. Paddeln greps kraftigt för att hålla farkosten i strömriktningen; i svindlande fart bar det utför, höga reste sig de hvita motvågorna vid fallets fot, nästa sekund rände vi in i dem — och lyckligen nåddes lugnvatten. En seger var vunnen, en seger, som lät modet och självtillförsikten växa. Med samma djärfhet togs Karrinkoski och vi nådde Kellankoski. Här skymdes stranden och forsen af kvarndammar, så att rekognoscering blef nödvändig. Efter rådplägning och påvärkade af några mjölnardrängars bestämda hållning beslöto vi att lyfta kanoterna förbi det argaste stället. Hade vi nu redan haft att vädja till den erfarenhet vi senare vunno, skulle mjölnarenes prat icke haft någon värkan, — nu voro vi nybegynnare och vågade icke spänna bågen för högt, det hade varit att trotsa. Några kilometer längre ned togs åter en fors med storm utan betänkande, den fans ej markerad på kartan, hade ej häller omtalats af strandbefolkningen, så att vi ej viste att vara försiktiga. Tack vare dessa omständigheter komme vi igen till en seger, som öfverglänste den vid Siikakoski.

Tillfredsställelsen af denna bedrift behöfdes här väl efter en liten motgång kort förut. En välvillig roddare hade visat oss en ginväg, men den förde ossin i en vikbotten, där vägen spärrades af land. Att vända om hade beredt oss en krok på en mil omkring en landtunga. Späjare utsändes för att utröna, huru bred denna var, — inemot en kilometer blef resultatet, en kilometer på obanad väg, öfver gärden och diken. Situationen var fatal. Då visade sig vid stranden några raska jäntor med sina kavaljerer; underhandlingar inleddes om assistens för bärning af kanoterna öfver näset, men motarbetades af de unga männen, det vore att inkräkta på deras fridag, att störa dem i deras idyll. Med diplomatisk skicklighet drogo vi flickornas intresse öfver på vår sida; de grepo i kanoterna och som en dans bar det af öfver gärden och diken med en långsamt efterföljande trupp af de genom tösernas energi distanserade drängarne.

Spänningen i forsarna, där all kraft, vilja och själsnärvaro samlades i ett moment, medförde en reaktion. Ändlös, tråkig, tröstlös, låg därför det spegelblanka par mil långa Kynsivesi framför oss. Förgäfves vädjades till kartan för att erhålla befrielse från utsikten att i solbadd, utan en svalkande fläkt nödgas ro mot ett fjärran, där horisonten begränsades af vattenlinjen. När då vär sångare lät höra Pargas kalkskutdrängarnes klagolåt:

Och myck' ä' ledsamt här i världen, Men att öfver hela Porkal'fjärden Frambogsera en kalkstensjakt Jag därtill hyser ett stort förakt. —vann sången gehör, man medgaf dess sanning och bisserade sångaren. Men alt har en ända, så äfven Kynsivesi. Landskapet väkte åter det domnande sinnet, den sjunkande midsommarsolen gaf stämning, och påskyndade af forsar och strömdrag nådde vi midnattsstiden Laukas kyrkstrand.

Kokkoeldarne hade redan brunnit ut, det brantstupande Saraakallio, vid hvars fot Rautalampi- och Saarijärvivattnen blanda sina vågor, stod mörkt, höljdt i en lätt uppstigande dimma; icke ens här flammade någon lusteld. Vi hade tidigare vid Simonankoski trots de lockande tonerna från byspelmannens fiol skyndat vidare. Vid kyrkobyn hoppades vi få vara med om midsommarvaka i större stil än där borta. Vår väntan var besviken och endast med svårighet erhölls slutligen nattkvarter.

Följande dag kommo vi fram till vårt närmaste mål, Jyväskylä. Färden från Saimen till Päijänne var lyckligen gjord — vattenvägen, om man undantar lyftning af kanoterna förbi damluckor, vattenvärk och de stridaste strömställena.

*

I Kymmene flötningsled.

Drifvande utför älfven hade vi råkat in bland den sakta framskridande stocken, här icke mera fjättrad i flottor, utan lämnad åt sig själf och strömmen, som långsamt men säkert bar den nedåt till hafvet. Vi hade nu följt skogen på dess färd från sluttningarna kring de aflägsnaste sjöarna. Vi hade sett stammarna från vinterhygget vältas ut i vattnet, kringhvärfvas af mottagarens stockbommar och under varpspelets entoniga, klagande gnissel småningom lämna hemstränderna. Där bevarade nu endast den kalastubbflackan minnet af hemmanets forna stolthet, dess skog, dock kanske äfven gårdens stigande välstånd, om fasthet och omtanke förstått att handtera skogen i den nya formen af klingande mynt. Men icke alltid hade man vetat, att under guldströmmens växlande ebb och flod hålla medelnivåns fasta strandlinje. Gården lämnades blottad, när floden vek; där var ebb, den torra skogsheden drog icke mera strömmen till sig.

Men stocken, valutan, gick vidare, dansade utför forsen, samlades åter upp inom bommarna, släpades öfver sjön, tumlade om i nästa skummande fall, stötte till nya flottor från andra håll och fortsatte i ständigt växande skaror sin färd genom landet. Tusentalen hade växt till tiotusental, tiotusentalen till hundratusental. Nu hade man kommit till Kymmene älf, bojorna hade åter lossats, strömmen skötte transporten utan varpankare och hästvandring. — Det var med dessa myriader vind för våg lämnade stammar vi för någon tid hade att dela väg.

Alldeles främmande för oss voro dessa medresande visserligen icke, men där uppe i sjöarna hade de varit under sträng bevakning, det var ordnade slutna flottor vi där haft att kringränna och så fans alltid välvilligt flötningsmanskap till hands för att öppna farled i de trånga passagerna. Till och med i forsarna kunde flötningen afbrytas för att trygga vår nedfärd. Här var det annorlunda. Våra kamrater följde sina egna och strömmens oberäkneliga nycker, efter demhade vi att lämpa oss, och vi funno snart att största vaksamhet var af nöden.

Flötningsleden följer midten af strömfåran, där älfven går stridast. För att hindra stocken att drifva upp på land eller fastna i de grunda stränderna är en oafbruten bom slagen längs hvardera stranden några famnar från land; detta skydd markerar stockens väg. Här och där finnas öppningar i det vid bottenfasta stolpar angjorda flytande stängslet, så att trafiken från den ena sidan till den andra icke helt och hållet hindras. Genom dessa portar löper man in i stockfri farled längs stranden. Men äfven öfver själfva bommen kan man, djärft forcerande stängslet, nå

det lugna området. Man ror då vinkelrätt upp mot bommen, som sänker sig under kanotens tyngd, och man glider öfver. Misslyckas manövern, så att kanoten blir hängande på stocken, är en kraftig stöt med paddeln mot bommen nog för att åter gifva flott vatten under kölen. Men snabbhet är af nöden för att icke strömmen skall få makt med farkosten. Får aktern tid att drifva nedåt, blir kanoten längs ena långsidan upphängd på bommen och situationen är osäker. Ibland klareras icke detta flytande grund utan assistens, men för tyngden af två eller tre kanoter sänker det sig alltid.

Fördelarna af strandfåran äro dock ringa. Gärden nå långt ut i älfven, kvistiga vindfällen och hvassa störar lura försåtligt i det grunda vattnet, och en törn på dem är icke behaglig för kanoten, och så har manhär icke strömmen till hjälp. Vi valde altså i allmänhet samma väg som stocken.

Där vi nu sutto, flöt älfven lugn och bred genom en sank ängsmark. Stocken dåsade i solbaddet, och redan med sakta rodd gjorde vi iltågsfart i bredd med de tröga kamraterna. En och annan af dem hade tröttnat på färden och sjunkit så att blott den yttersta ändan stod öfver ytan, varnande oss för närmare beröring. — Och så gick det framåt tills terrängen ändrade sig.

Älfven blef stridare, vi hörde på afstånd dånet af forsarna vid Mankala, det blef rörelse bland stocken. De första hade redan dragits utför fallet, leden glesnade och de, som voro närmast i tur att gå utför, svängde sig småningom i strömmens riktning. Farleden såg därför helt klar ut, då vi drogos in i hvirfveln. Med väl afpassade årtag styrde vi lätt mellan de nedilande kamraterna. Vi gjorde större fart än de, hvarför vi icke behöfde frukta stötar af de efterföljande. Lyckligen passerade vi själfva fallet, endast de oregelbundna hvirflarna och motvågorna vid dess fot återstodo. Men här började svårigheterna och farorna, vi hade råkat från Skylla i Karybdis. Stocken, af forsen väkt från sin slummer, rände yrvaken omkring, innan den hittade ut. Förd af motströmmen beskref den ett upprepadt kretslopp, gick längs stranden upp mot halfva forsen, ryktes af denna tillbaka, råkade åter i hvirfveln, nu i sällskap med nya kamrater. Det kokade som i engryta; i oberäkneliga slingringar girade stammarna från den ena sidan till den andra, rusade så ett stycke framåt för att åter i nyckfullt lopp lägga sig på tvären öfver vägen. De voro för oss detsamma som en fårskock för den åkande på en landsväg. Och under alt detta hade vi att söka oss fram, men icke i godtyckliga kryssningar. Kanoten måste enständigt hållas i strömriktningen, en slingring var liktydig med kantring, endast små afvikningar kunde tillåtas och sammanstötningar måste undvikas, särskildt med motkommande stock. Men hällre än att göra en tvär vändning för att parera en tvärsliggande stam i den skummande farleden, rände man frimodigt rätt upp på den, den sänkte sig beskedligt under kanotens tryck.

Farleden ändrade sig för hvarje sekund. Där den ene just gick klar, kringhvärfdes den andre nästa ögonblick af de från alla håll trängande massorna. I ett nu hade en kompakt flotta bildat sig omkring den instängde, som springande på stocken fick draga kanoten efter sig till flott vatten. Det klena virket har dock icke bördan, så att ett grundligt fotbad följde med denna äntring af stockflottan.

Vi hade redan klarerat fyra af de fem forsarna, med mycken möda burit kanoterna öfver den branta klippstranden förbi det argaste stället af den sista och åter stigit ombord, då vi i strömmen nedanför denna möttes af en ny svårighet. På en från stranden utskjutande häll hade neddrifvande stock upptornat sigi väldiga massor, dämmande strömmen, som låg på åt denna sida. Och hvarje ny stam, som stötte till, bragte den oregelbundna dammen att vackla. Alt var i en labil jämvikt. Det gälde att snedda förbi detta hotande ställe, utan att komma i beröring därmed. Två af oss hade redan lyckligen nått lugnvattnet och den tredje kom i rätt kurs tätt efter. Men till honom sällade sig ett par af de där opålitliga kamraterna, och den gemensamma destinationsorten blef naturligtvis den farliga punkten. Att undkomma var redan för sent; nästa ögonblick rände kanoten in under några utskjutande stammar, som höjde sig öfver vattnet jämt så mycket, att kanoten flöt under. Den första sammanstötningen mottogs med händerna. Tack vare kanotens ringa vikt kunde farten häjdas, och då stocken icke gaf vika, var man tryggad för den öfverhängande faran. Med några kraftiga grepp i stammarna befriades kanoten från sin fångenskap. Den påträngande strömmen hade emellertid redan börjat prässa den under vatten, så att sittrummet småningom fyldes med vatten. Med ett halfbad ändades detta äfventyr. Men vi lärde däraf, att den strandfasta stocken bereder större faror än den fritt flytande. Dessa tillfälliga, ständigt växlande stockbankar böra undvikas.

Några dagar senare hade vi lyckligen kommit utför älfven, och när vi vid Kyminsuu togo afsked af våra reskamrater, som den ena efter den andra gledo in i sorteringshuset för att alt efter sitt märke slutasaf de olika mottagarnes flottbommar, hade vi klart för oss att Kymmene älf nog är en ypperlig flötningsled, men en mödosam, ja kanske farlig väg för kanotisten. Öfver den lilla hafsviken syntes nu vårt mål, Kotka, och stocken, äfven den hade nått säker hamn, ty „såg vid såg jag såg, hvarthälst jag såg“.

*

Från Ätsäri och Virdois till Björneborg.

Med en lättnadens suck hälsade jag tågets signal till afgång, då jag om morgonen den 8 juni ändtligen satt resfärdig i kupén. Maj hade varit varm, sommarlik, och med vackert väder hade juni ingått, hufvudstaden hade blifvit olidlig. Nu var jag fri och skyndade till mina kanotlinjer igen. Att tillbringa några veckor i kanot hade från föregående somrar öfvorgått till ett behof. Denna gång lydde programmet att på Vasabanan söka den nordligaste punkten af det tavastländska vattensystemet och så följa detta till hafvetlängs Kumo älf. Jag hade följaktligen köpt biljett till Ätsäri station, dit kanoten expedierats med godståg några dagar förut.

Det var trångt på tåget, hufvudstaden flyttade till landet. Vänner och bekanta funnos i alla vagnar, de voro på flyttning till sina villor eller till „bondlandet“. Och så fick jag besvara tusen frågor om mina planer; min kanotkostym gaf till känna att de icke voro alldeles vanliga. Väl ett dussin gånger hade jag hunnit igenom det gamla temat: kanoten år icke farlig, kanoten är det förträffligaste fortskaffningsmedlet, för turisten i inlandet, kanoten skänker mera rekreation än dåsandet på ett sommarställe, — då vi stannade vid Riihimäki. Här väntade jag den ene af kamraterna på färden, representanten för Östra Finland, viborgaren. Vi voro nu två om frågorna; han, nybegynnaren kunde icke bekräfta mina ord med egna rön, men kanske genom sin blotta närvaro, ty han hade ånnu aldrig suttit i kanot, icke ens sett sin blifvande farkost, som äfven den expedierats dit upp, och ändå var han djärf nog att genast störta sig ut på en vidtomfattande expedition. Hade han tre veckor senare träffat de nu klentrogna åhörarena till mina omvändelseförsök, så hade han helt visst bättre än jag lyckats göra proselyter, han var då ett lefvande från långfärd återkommande exempel till mina teorier.

Vid Toijala tillstötte den tredje länken i triumviratet, representanten för Västra Finland, åboiten.Atsäri station är berömd för sitt natursköna läge, icke endast som en uppfriskande oas i de enformiga trakter Vasabanan genomlöper, utan äfven i jämförelse med hvilka prisade inlandsställen som hälst. Fullt instämmande i detta omdöme slutade vi vår dag. Men natten kom med väderleksskifte. Värmen drefs bort af en isande nordan, himlen hade mulnat, alt var grått och ödsligt. Och vi fingo till våra reflexioner från kvällen foga den gamla reservationen, att solljus och lugn behöfvas för att inlandsnaturen skall tjusa. Solljus och lugn, ja däraf hade vi icke ett spår, då vi lade ut från land första gången på denna färd. I alt annat än uppsluppen stämning rodde vi fram öfver den första fjärden, och vår nybegynnare försäkrade med bestämdhet att, om vi i stället för med- hade haft motvind, så hade han strejkat. Under detta knot hade vi kommit till sjöns utflöde och stodo vid den första forsen vid Inha järnbruk. En vänlig inbjudning till ett trefligt förmiddagskaffe uppsköt nedfärden, och när vi åter stego ombord, syntes välgångsönskningarna vid kaffebordet omedelbart hafva gått i fullbordan, himlen klarnade och därmed hela stämningen. Vår goda tur hade börjat och den följde oss troget ända till Björneborg. Öfveralt där vi landstego försäkrades, att den dag vi komme var den första upphållsdagen på lång tid; vi åter kunde genmäla, att vi knappast fuktats af en öfvergående regnskur. Det ostadiga vädret varierade städsetill vår förmån. Det var min gamla tur på kanotresor eller kanske icke min, utan öfverhufvud kanotens.

Farleden från Inha ända till det stora Toisvesi i Virdois, en sträcka af 30 à 35 kilometer, är en mödosam kanotled. Vattendraget utgöres här af en mängd små sjöar förenade genom strida åar, uppfylda af steniga och grunda forsar. Vi hade icke här någon rensad „ruunun kulku“, hvarför vi trots forsarnas ringa fallhöjd oftast nödgades bära kanoterna förbi de värsta ställena. Stränderna voro därtill mestadels oländiga, så att landtransporten blef särdeles

besvärlig; med kanoten på axeln fick man hoppa från sten till sten, klättra öfver kullfallna trädstammar eller traska genom sumpmarker. Så ofta terrängen blott medgaf, läto vi därför kanoterna toma dansa utför forsarna. Två man behöfdes äfven nu likasom vid bärningen för hvarje kanot. Den ene höll fånglinan, den andre bar med paddeln ut kanoten från stranden för att parera stenar. På land hade man att hålla jämna steg med strömmens hastighet, ty häjdades kanoten, hände det lätt att vågen småningom trykte den under vatten eller att den kantrade i någon hvirfvel. Alt löst gods plockades därför ut från sittrummet. Försumlighet häraf kan medföra förlust af värdefulla pjeser. Så hände en gång (på en annan färd) att en sko vid kantring af kanoten blef i forsen; den lyckliga ägaren till den andra fick sedan barfota göra sitt intåg i närmaste stad, där garderoben kunde kompletteras.Många voro emellertid de forsar vi kunde fara utför, till och med en mera än vi egentligen önskat. Det var under en bro, vi väntade icke någon ström här, men gjorde helt oförmodadt ett hopp utför ett litet fall, den ene efter den andre. Kanoten stannade tvärt vid fallets fot, och det påträngande vattnet sköljde öfver akterifrån och prässade kanoten under, innan man hann få fart igen. Denna gång aflopp alt med ett grundligt sittbad, men nog bör man akta sig för att sätta utför tvära fall, äfven om de äro af ringa höjd.

Trots alla besvärligheter kunde vi icke nog prisa vårt val af Ätsäri till utgångspunkt. Den slingrande farleden erbjöd ständig omväxling i landskapet, vi hade icke här Saimens enformiga skogsstränder, omkring oss syntes bördiga fält och välmående gårdar. Odlingen gaf lif åt all den fägring naturen lagt ned i den undanskymda näjden. Den lifgifvande pulsådern är vattendraget; vi följde altså just den väg, som rätt lämnar tillfälle att lära känna trakten, och fortskaffningsmedlet, kanoton, var det enda möjliga för en sammanhängande tur från sjö till sjö. I båt hade forsarna beredt oöfverstigliga hinder. Landsvägarna åter stryka sällan längs stränderna; på dem går turisten miste om det bästa. I kanot skall man lära känna Ätsäri och Virdois. Detta stod alldeles klart för oss, när vi andra dagen på kvällen utför den sista forsen gledo ut på Toisvesi, och tillika, att här fans för turisten ett fält, som hvad naturskönhet vidkommer täflar medde mest berömda trakterna i inlandet. Sträckan från Kahilanjärvi utför strömmen förbi Volanteri ståtliga gård till Toisvesi är ensamstående i sitt slag. Man har på ett område af några kilometer sammanförda pärlor af inlandets olika vyer.

I Volanteri hade vi gjort en liten inblick i ett förmöget bondhem i dessa trakter. Hufvudhyggnaden var här, likasom i regeln öfveralt i Ätsäri och norra delen af Virdois, uppförd i två våningar. Visserligen står denna hufvudbyggnad mestadels tom, det är endast vid högtidliga tillfällen den upplåtes. Där vi nu voro, pågick som bäst en syförenings sammanträde, så att vi fingo godt tillfälle att studera arkitekturen. Rummen voro 15 fot höga, dörrarna — dubbeldörrar med prima beslag, lås och handtag — 10 fot höga och alt annat i samma stil. Dock icke möblemanget, hvilket höll sig i anspråkslösare stil. För att fylla en vägg kunde man någon gang finna två väldiga kakelugnar i bredd, en säng ställd mellan fönstren i stora salen, ofta helt modernt på sned mot väggen, ett gungbräde på divanens plats, o. s. v.

Till en syförening hör förstås kaffe, och till kaffet snack om alt och intet, så också här. När vi njutit nog af all denna undfägnad, bar det åter af, och vi hamnade till kvällen i Ikkala gård, vägledda återigen af ett rödmåladt tvåvåningshus, i hvilket vi äfven inlogerades. Har var alt tilltaget i anspråkslösare dimensioner än i Volanteri. Så hörde icke häller vår värdtill de store i socknen; han hade från dräng arbetat sig upp till själfägande husbonde och hade därunder bibehällit enklare grundsatser. „Det är just dessa hus“, sade han, „som äro vår fattigdom; de se nog bra ut, men hämta med sig dyra seder och äro till intet gagn“. Emellertid fingo vi ett utmärkt nattkvarter och betjänades i allo ypperligt. Och hvad vi här funno var icke ett undantag, utan regel på denna färd. Dessa trakter stucko bjärt af mot Östra och Mellersta Finland genom den komfort gårdarna erbjödo. Vi undsluppo i sanning alla Martasbekymmer. — Kaffe eller te bjudes vid ankomsten utan särskild anhållan, vanligen „talon puolesta“ till välkomsthälsning. Med morgonkaffet följer ett glas friskt vatten, oftast försatt med isbitar. (Iskällaren behöfves for den rationella mjölkhushållningen). Maten serveras vid dukadt bord, knif och gaffel finnas till hvarje kuvert och matsedeln upptar mera omväxlande nummer än surt bröd, sur mjölk och saltad fisk. Nattkvarteret slutligen kan utan risk tagas inom hus, där renliga bäddar med hvitt sänglinne stå till buds. Sängfaunan var icke mera den Savolaks-Karelska. En af oss hade, med lefvande minne af ostfinska sängförhållanden, konstruerat åt sig en enkom nattkostym, snarlik polarfararens sofsäck, för att insnörd i den

kunna trotsa alla attacker. Plagget var teoretiskt klanderfritt, men praktisk användning fick det icke på denna tur; som ballast i kanoten fickdet följa med utför Kumo älf för att obegagnadt vända hem till sitt land igen.

Den härliga strömmen mellan Toisvesi och Vaskivesi var en sista erinran om den natur vi de senaste dagarna haft omkring oss. Vi voro nu ute på de stora sjöarna. „Skönt som vid Virdois sjöar här“ deklamerade vår yngste man, entusiasten, och vi andra kunde stämma in däri, dock med ett litet förbehåll. Turisten i dessa trakter inskränker tyvärr i de flesta fall sin färd till en ångbåtsresa från Tammerfors genom Ruovesi till Jähdyspohja eller Härkönen i Virdois. Mycket har han då sett, men ändå icke det bästa; han har gjort resan, men försummar själfva målet. Pärlan i Virdois är onekligen den nämda sträckan, gjord i båt från landsvägsbron öfver strömmen vid Zarlund och till Virdois kyrka. Och äfven om han icke, såsom vi, på kyrkstranden hälsas af skriftskoleungdomen med ett trefaldigt hurra, skall han med jubel löpa in i hamn. Han har njutit af det skönaste naturen här har att uppvisa.

Ihållande medvind hade följt oss, och den lämnade mig godt tillfälle att pröfva något nytt, mitt segel. Först sattes det till helt anspråkslöst i sakta vind, småningom blef jag djärfvare, och till slut bärgade jag det icke ens i hårdt väder. Det var visserligen icke stort — 25 kvadratfot — men dock tillräckligt för att tillåta säkra rön. Resultatet blef att seglet snart packades in. En paddelkanot är ingen god seglare. Imotvind kan man visserligen kryssa, men utan stor vinst, i sida vind är den ständiga balanseröfningen tröttande, och i medvind blir man efter redan vid måttlig rodd. Det må framhållas att våra kanoter voro paddelkanoter, således utan egentlig köl och utan roder. Jag styrde med äran och kunde således icke kombinera rodd och segling. Men äfven om man utrustar sig för användning af vinden, håller jag före, att segling icke medför stort gagn och blott föga nöje; den ständiga manövreringen blir tröttande och förtar en god del af den frihet, som just skänker kanoten dess behag. Härtill kommer ännu, att hvarje tanke på segling reser nya hinder mot den redan förut med misstro betraktade kanotsporten.

Vida större fröjd har man af ångan som auxiliärkraft. Så hände en dag att vi upphunno en bogserbåt, sysselsatt med att framsläpa en stockflotta; vi lade till vid ångaren, förtöjde kanoterna vid dess sida och njöto en timmes hvila vid dukadt bord, under det att vi gingo framåt, om ock långsamt. En annan dag höggo vi fast vid en pråm, bogserad af ångbåt och komme med på släp; denna gång var farten bättre, så att vi drogo värklig fördel af situationen. På sådant sätt styrde vi från Murole öfver hela Näsijärvi till Tammerfors.

Den första delen af vår resa var gjord. Utför Ätsäri stråten hade vi nått Ruovesi, där vi, mötta af den angenämaste gästfrihet, egnat par dygn åttraktens många och berömda natursköna ställen, och så fortsatt åt söder. Vid Tammerfors, där kanoterna buros öfver åsen mellan Näsijärvi och Pyhäjärvi, hade vi sett alt det norrifrån kommande vattnet hopträngas i den skummande forsen, och öfver Pyhäjärvi voro vi nu komna till hela det tavastländska vattensystemets utlopp vid Nokia. Vi stodo vid Kumo älfs första ansats. Själfmant trängde sig alla minnen från en tidigare färd utför Kymmene älf på mitt sinne. Skulle vi här möta samma svårigheter, skulle stock och forsar i hvarje nu resa hinder mot en lugn framfart? Bruset från den mäktiga Nokiaforsen tyktes lämna ett nog tydligt svar på denna fråga, och när vi mellan de af strömmen drifna stockarna lade till vid färjstället ofvanom fallet, hade vi att anordna om den första landtransporten.

Nokia ström utgöres i sin öfversta del af ett brant fall med kolossal kraft; det är här det storartade träsliperiet och pappersbruket är anlagdt. Sedan vattenmassan passerat fabrikens rännor och turbiner, går den vidare i en hvitskummande fors med hög våg för att först 7 kilometer lägre ned antaga ett lugnt lopp. För oss gälde nu att med minsta möjliga bärning öfver land komma förbi det argaste stället, och detta lät sig göra längs en smal spång på högra stranden, en sträcka af omkring en half kilometer. Så satte vi oss åter i kanoterna och det bar af med en svindlande fart, vattnet kokade och yrde omkring oss, höga och hvitarasade vågorna, dånet af forsen förtog hvarje annat ljud, alla kommandorop af den förs framilande öfverröstades af bruset, hvar och en hade att svara för sig själf. I den djupa strömfåran hade vi väl icke att frukta sten, men stock följde oss troget, och för dessa medresande hade vi att väja. Småningom saktade farten, kanoterna kunde lämnas åt strömmen, och vi fingo egna uppmärksamheten åt stränderna. Höga och branta resa de sig på båda sidorna; vattnet har skurit sig en djup väg

genom den fasta bärggrunden. I alla skräfvor rotar en rik vegetation och högst uppe på kanterna frodas präktig skog. Man har icke här Imatras ensidighet, den vilda, ohäjdade kraften brottande mot de nakna, hårda klipporna, i sitt raseri bortrifvande all uppspirande växtlighet. Här segrar lifvet, vegetationen smyger sig alt närmare vattnet, för att slutligen lugnt famnas af vågen. Landskapet skänker forsen en infattning, som värkar att Nokia onekligen gör ett djupare intryck än Imatra! Detta omdöme dristade jag mig att uttala redan par år tidigare, då jag till fots längs stranden följde forsen utför hela dess lopp. Min kanottur har nu lämnat nytt stöd för denna åsikt. Och visst är, att enhvar, som gjort vår tur, skall medgifva, att man här har för sig en i sitt slag ensamstående sträcka.

Blott altför snabbt bar strömmen oss bortfrån den härliga omgifningen, på en half timme var hela sträckan af 7 kilometer gjord. Vi väktes från vårdrömmande stämning af tätnande stockmassor, som lägrade sig kring oss. Vi hade kommit till älfvens utflöde i Kulovesi, där en bom var slagen öfver strömmen för att uppsamla stocken. Det blef ett hårdt arbete att komma igenom, man fick söka sig fram genom smala öppningar eller med paddeln stöta stammarna åt sidan för att bana sig väg. Tvä af oss undsluppo jämförelsevis lätt, men den tredje var illa däran; snart var reträtten stängd, och framför honom låg en enda sammanhängande flotta. Först efter en timmes styft arbete och med assistens af flötare från stranden nåddes ändtligen flott vatten genom att draga kanoten öfver stocken. Omsider gledo vi ut på öppna sjön och sökte nattkvarter i första gård.

I det härligaste väder rodde vi följande dag öfver de vackra Kulovesi och Rantajärvi. På morgonen hade vi landstigit vid Siuru för att därifrån bestiga det egendomliga Linnanvuori med lämningar af en fornborg frän hedna tiden. Frukostsiestan tillbragtes å det vackra Kulju, där den gästfria ägarinnan på det mest förekommande sätt ådagalade sin praktiska uppfattning af kanotistens materiella behof vid landstigningar. I aftonbelysning med det för insjönaturen nödvändiga lugnet njöto vi af den vidsträkta utsikten från Pirunvuori. På kvällen dansade vi utför Vammaskoski vid Tyrvis kyrka och nådde hamn vid Jaatsi strand, mottagna af den här boende provincialläkaren i distriktet.Denna dagsresa hade låtit oss lära känna en del af den blifvande Björneborgsbanans sträckning. Vi fingo klart för oss, att den måste blifva en turistbana, sådan vi ännu icke äga. Hvarje station blir utgångspunkt för lönande turer: Nokia, Siuru, Karkku, Tyrvis.

Nedanför Tyrvis hade vårflötningen afslutats. Tiden för lax- och siktisket hade inträdt. Med stock hade vi således numera intet att skaffa; men forsar funnos desto rikligare. Vid Tyrvis by togs den första, och i den ännu strida strömmen hade vi att nedanför forsen skära tvärs öfver älfven för att nå land ofvanför Hardola fall. Här var ej att tänka på nedfärd i båt, men landtransporten var kort, endast några famnar förbi en kvarn. Och så bar det af vidare. Älfvens lopp gjorde rodden lätt, här och där påskyndades farten ytterligare af starkare ström med hvit våg, och utför de egentliga forsarna, hvilka väl voro ett halft dussin, gick det med pilens hastighet. Endast vid Meskaia och Aitsinkoski i Kiikka nögades vi bara kanoterna förbi forsarna. Vattenmassan störtar här nästan vertikalt utför en klippa. Tack vare dessa gynnande omständigheter hunno vi i god tid på kvällen till Vitikkala i Kumo, ehuru vi först långt fram på förmiddagen gifvit oss af från Jaatsi.

Den första delen af dagsresan var onekligen just genom forsarna den intressantare. Sedan det sista strömstället i Keikiö passerats, hade vi för oss den enformiga sträckan genom Hvittis sumpiga ängsmarker.Vid inträdet i Kumo socken ändrade sig landskapet åter och vid Vitikkala hade vi ett af älfvens mest tilltalande partier.

Med en skarp svängning ät norr antar floden här nordlig riktning för att efter en mil åter vända åt söder omkring en smal landtunga. Vi hade således en ansenlig krok att göra längs älfven. Då därför var välvilliga värd pä Vitikkala erbjöd sig att öfver denna udde låta köra kanoterna den 5 kilometer långa biten till Kumo kyrka, antogo vi anbudet, hälst vi gärna ville vinna tid för utflykter till lands. Senare fingo vi dock erfara, att just den sträcka vi nu försmådde var en af älfvens naturskönaste delar.

Emellertid funno vi riklig ersättning för denna förlust i en tur till lands genom det inre Satakunta. Från Kumo åkte vi till Kjuloholm och gjorde härifrån i det angenämaste sällskap med bekväm vagn utflykter till Säkylä och Eura. Denna sidotur hör väl egentligen icke till lifvet i kanot. Men inskränker man färden utför Kumo älf till att endast följa vattendraget, har man blott föga kännedom om den trakt man genomreser. De höga stränderna undanskvmma mestadels utsikten öfver de odlade bvgderna. Nu fingo vi under instruktiv ledning på kort tid en

inblick i ett af landets mest utvecklade jordbruksområden.

När vi efter par dagar åter satte oss i kanoterna, hade vi för oss älfvens stridaste del, sträckan mellan Kumo och Nakkila kyrkor. Vi hade nu redan förvärf-

vat en viss vana vid forsfärd och kunde med tillförsikt gå till de kommande svårigheterna.

Redan på afstånd varnar bruset af en mötande fors för den hotande faran, redden saktar af, man späjar omkring sig. Är forsen rak och kort, så att man redan på håll kan öfverskåda hela dess lopp, ger man sig utan vidare förberedelser utför, men i regeln göres en landstigning för att rekognoscera innan språnget vågas. Isvnncrhet nödga krokiga forsar tillförberedande undersökning. Finnas kvarnar och dambyggnader, bör man likaså från stranden pröfva de mötande svårigheterna. Ändtligen är man färdig, denna gäng vägas försöket. Med korta, beslutsamma årtag ro vi in i hufvudådran. Ren fattar strömmen kanoten, vi dragas in i forsen, det är försent att vända om. Paddeln får nu hvila, kanoten håller riktning utan att styras. Blicken riktas framåt i strömfäran. Att se åt sidan på de förbidansande stränderna kan icke tillåtas, man måste i hvarje nu vara beredd att parera oförutsedda hinder. De skarpa stenarna skönjas på afstånd genom den hvirfvel eller den brytning de åstadkomma. Riktningen kan därför i god tid ändras med några kraftiga årtag. Bedrägligare äro de flata hällarna, öfver dem glider vattnet lugnt, ljudlöst; ofta vet man ej af dem, förrän de ligga tätt under stäfven. Det gäller då att göra en flink manöver för att klarera situationen; härvid äro några kraftiga slag back af synnerlig effekt, farten hejdas och man vinner möjlighet att

väja åt sidan. Hugger man fast i sten, är i de flesta fall den enda utvägen att med stöd i botten stöta kanoten öfver grundet, framför alt bör man akta sig för att svänga tvärs öfver strömmen. -- Lyckligen är det egentliga fallet passeradt, med svindlande fart ränna vi in i motvägen vid dess fot. Kanoten hoppar på de skummande kammarna, vägen gär hög och tät, den bryter öfver däcket och ger oss en grundlig öfversköljning. Det var ej denna gång tid att snedda förbi de värsta topparna. Och så våga vi icke häller med en alt för skarp lof skära in i lugnvattnet, ty kommer fören ännu där strömmen är stark in i motströmmen, gör kanoten en så hastig sväng att kantring lätt följer.

De mindre forsarna voro klarerade och vi kommo till den långa, krokiga Merstolankoski. Efter grundlig öfverläggning satte vi oss åter i. Visserligen sände en gammal man en varnande hälsning till oss från stranden, snart förtog bruset gubbens ord, tärningen var kastad. Nästa sekund voro vi midt inne i hvirfveln. Skummande väldiga vågor buro kanoterna, var det att trotsa? En sekund ännu och en seger var vunnen, den största hittills.

Tjusníngen af den lyckliga färden väkte begär efter nya försök. Med ledsnad funno vi därför att forsen vid Harjavalta kyrka var ofarbar i följd af utlagda laxgårdar, som från båda stränderna korsade farleden. Längs stranden sökte vi ro så långt ned sommöjligt för att förkorta landtransportcn och denna inskränktes äfven från motsatta ändan genom att sätta ut i strömmen långt innan vi hunnit till lugnvattnet. Endast det svåraste stället förbigicks öfver land, men äfven det var här långt. Med svikna förhoppningar buro vi likaledes kanoterna öfver land vid det branta Pirllä fallet. Den återstående sträckan af Kumo älf var en lugnt framflytande majestätisk flod. Endast vid Arandila fingo vi ännu en gång smaka fröjden af en liten fors och utan vidare äfventyr hamnade vi omsider i Björneborg.

Resan var slutad. Nybegynnaren hade icke vändt om under vägen, tvärtom planerade han redan nya turer. De två andra kamraterna kunde jämföra Kumo älf med Kvmmene. Den förra är onekligen en lättare kanotlinje och kanske äfven lika intressant som den senare. Själfva flodturen från Tammerfors till Björneborg göres godt på fyra dagar.På Vuoksen.

Solen dalade redan, då vi lämnade den långa raden af prydliga villor, som under den första milen från Viborg kantade stränderna af Sanna kanal, och från Juustila sjö gledo in på den vackra Oravansaari fjärden. Med höga, lummiga stränder höjde sig Oravansaari framför oss; här och där skymtade en höljande rågåker eller en nyss slagen äng med sin gråa lada; gårdarna, i början väl timrade och förmögna, blefvo allt mera tunnsådda och antogo en anspråkslösare karaktär, ju djupare in i landet vi trängde, me-

dan de skogiga klippstränderna blefvo alt allvarsammare och ogenomträngligare. Stundom kröp farleden ihop och drog sig in bland vassen, och då gälde det att leta rätt på den, hvilket ofta fallit sig rätt svårt, om man ej af sjögräsets lutning sett strömmens riktning och därmed vår kurs emot den. Äfven af strandkonfigurationen hade vi ledning. Paddlande i allsköns mak hunno vi i solnedgången fram till Bapokoski såg, där vi erhöllo ett förträffligt nattkvarter hos den vänliga sågförvaltaren.

Vårt rekord för följande dag var ganska långt. Vi satte oss därför tidigt nästa morgon i kanoterna och begåfvo oss af, förkortande vägen med muntert samspråk. Nu hördes bruset från en af de forsar vi hade att passera. Sedan kanoterna lyftats förbi den här anlagda kvarndammen, grepo vi modigt värket an att med rodd gå uppför den långa strömmen. Med snabba årtag arbetade vi oss fram, då och då söktes fäste för åran mellan stenarna för att med en kraftig stöt drifva kanoten förbi någon sten eller för att hindra de näsvisa vågorna att svänga den på tvären och stjälpa den. Den som först hann uppför forsen, drog sin kanot i land och skyndade att ge sin kamrat en handräckning genom att draga i fånglinan, medan den andra med åran hindrade kanoten att stöta mot stranden.

Efter en timmes rodd lade vi till vid nästa kvarn, och snart sutto vi med smör och bröd och en rykande kaffepanna framför oss i lifligt samspråk med

den vänlige gamle mjölnaren. Den ene af oss hade på tidigare turer gjort bekantskap med honom och hans utmärkta Laguayra-kaffe, öfver hvilket han helt stolt utlät sig vidlyftigt. Gubben hade äfven att meddela, att han par dagar förut haft besök af några kanotister, stadde pä samma färd som vi; tidigare hade ett parti viborgare jämväl i kanot passerat stället, så att denna linje, en gång bekantgjord, hade dragit en liten turistström till sig.

Med mjölnarens bistånd buros kanoterna ett stenkast till andra stranden af det lilla näs, på hvilket kvarnen stod. Vi nickade ett vänligt farväl ät gubben och fortsatte färden, helt belåtna med vår rast, ty nu gälde det att spänna alla krafter, om vi skulle lyckas arbeta oss uppför den fors vi hade framför oss. En ny svårighet mötte oss, då vi hunno den. Vattnet var så lågt, att vi ej kunde tänka på att ro uppför. Här funnos blott två alternativ att välja på: antingen bära kanoterna längs den rätt oländiga, branta stranden eller ock vadande draga dem fram. Vi beslöto oss för det senare. Det hade under vägen ofta varit fråga om våra olika fotbeklädnaders större eller mindre praktiska användbarhet, och hittills hade smorlädersstöfletterna för sin vattentäthet vunnit priset framom pjeksorna, enär man med dem vid sumpiga stränder kunde stiga i och ur kanoten utan att bli våt. Men nu visade det sig huru användbara pjeksorna voro, ty i en handvändning voro de jämte strumporna uppkastadepå stranden, och deras egare hehöfde barfota icke skydda sig för fotbad, där han än hoppande från sten till sten, än vadande längs stranden hjälpte kanoten förbi stenarna, medan kamraten, klifvande på stranden öfver stenar och busksnår, drog den framåt med fånglinan. Arbetet med de två kanoterna var rätt ansträngande, och innan vi klarerat forsen, rann svetten i strömmar ned för ansiktet. När vi ändtligen fått båda farkosterna i säkerhet, sjönko vi därför, varma och trötta, men glada som två skolbarn, ned på den sluttande, mossbeklädda bärgsklacken, njutande i fulla drag af sommarsolen, vägornas glädtiga sorl och hvilan ute i naturen.

Vi närmade oss nu det näs, som skiljde oss från Vuoksen. På det smalaste stället var det icke stort mera än en kilometer bredt, men där fans ingen väg eller stig genom den täta skogen, som utbredde sig mellan de båda stränderna. Vi styrde därför mot Kääntymä by, därifrån sträckan till Kaltovedenmaa vid en vik af Vuoksen visserligen var 5 kilometer lång, men som i stället kunde tillåta transport af kanoterna med häst och kärra längs den goda landsvägen. Anlända till stranden räkte det icke länge, innan vi aftalat om dragare för farkosterna. Man var redan van vid dessa kanolturer. För några dagar sedan hade man hjälpt ett parti -- det som vi tidigare hört om -- öfver näset, och alt sedan den första kanoten för par år sedan visade sig i dessa vatten, hade hvarje sommar nyaexpeditioner uppsökt Kääntvmä stranden. Medan hästen hämtades från ängen, där den nog behöfts vid höbärgningen, men därifrån man ej tvekade att taga den för en tillfällig förtjänsts skull -- ett utmärkande drag hos karelaren i donationsgodstrakterna -- sutto vi uppe i handelsmannens vältimrade stuga och läto oss mjölk, smörgås och ägg väl smaka; äfven här var man van att taga emot kanotistströmmen.

Snart voro vi äter vid kanoterna för att öfvervaka deras inpackning på kärran. Vår forkarl var redan van vid sådan skjuts. För två år sedan hade han varit med om den första transporten af detta slag; då hade kanoterna fastgjorts

på tvären öfver en fyrhjulig kärra, men

hästen, skrämd af de åt sidorna långt utskjutande ändarna, skenat till skogs med hela lasset. Alt aflopp dock, lyckligt och man fick slutligen kanoterna oskadade till Vuoksen. Följande gång hade man användt ett par tvåhjuliga kärror, spända efter hvarandra, på hvilka kanoterna fastsurrades i längdriktningen och skyddades för skafning med mjuka hösäckar, som stoppades emellan dem. Nu pröfvades en ny anordning; på tvären öfver en fyrhjulig kärra fastbundos vid korgens kanter tvänne störar, hvarefter kanoterna med kölen i vädret lades i bredd på den at störarne bildade hädden.

Ändtligen voro vi redo och den lilla karavanen satte sig i rörelse. Vår skjutskarl, en typisk karelare, spenslig och vig med ett ovalt ansigte och spelande ögon, i väst och skjortärmar, som en äkta forbonde anstod, inlät sig genast i samspråk med oss, frågade efter nyheter, särskildt politiska och tyktes för sin del anse ett krig som den enklaste lösningen at alla svårigheter.

Det led mot solnedgången. Vi sutto åter i kanoterna, denna gång på Vuoksen; nu gledo vi in i ett utomordentligt smalt sund, i hvilket den täta strandvegetationen, bildande ett hvalf öfver våra hutvuden, knapt hade rum att spegla sig, och sedan .... ovilkorligt sjönk åran mot relingen, man såg och såg. Framför oss låg en liten spegellugn fjärd eller snarare insjö, och rundtomkring reste sig de här-

ligaste stränder. Genom Vuoksens fällning 1857 hade nedanför den ursprungliga, gamla, höga, med barrträd bevuxna stranden en ny lägre strand tillkommit, som under årens lopp frambragt alar, så höga och präktiga, att de nu bildade en ogenomtränglig mur, i det närmaste med sin mörka bakgrund förvärkligande den föreställning man gjort sig om en urskog. Ned för en sluttande gångstig i skogen kommo några kor, och man hörde vallflickans rop, för öfrigt var alt tyst, en förtjusande bild af lugn och harmoni. Således voro vi nu på Vuoksen och inne i flodnaturen! Borta voro de klippiga stränderna, de höga holmarna ersattes af små grönskande grupper, hvilka likt buketter stego upp ur vattnet och med sin lummiga växtlighet dolde strandstenarne. Alarnas täta löfvärk läto inga blickar från den yttre världen tränga igenom deras dunkla sköte.

Den svala aftonluften medgaf en snabbare rodd; snart hade vi den stora Kuparsaari fjärden i S:t Andrée socken bakom oss; vårt tre mils rekord var utan ansträngning fullgjordt, och vi styrde nu mot Hopeaniemis vänligt inbjudande strand. Vi togo ur kanoterna hvad vi behöfde, vände dem med kölen i vädret och vandrade upp till gården. Den utgjordes af en grå, ganska stor byggnad, otrefligt belägen med uthusen rundtomkring, såsom man alltid bygger idessa trakter, och utan tillstymmelse till trädgård eller ens köksväxter. Värdinnan tog emellertid vänligt emot oss,synbarligen nyfiken att höra nyheter; vi infördes i den stora stugan. I ett hörn lågo flere personer och sofvo i en stor säng, andra på bänken under ena fönstret; vid spiseln hade hönsen sin plats och huru många invånare, som dolde sig i väggspringorna, var omöjligt att beräkna.

Vi åto emellertid vår kvållsvard inne i stugan. En stor mugg mjölk stäldes på bordet och bredvid den två träskedar, det var hela servisen. Då vi sedan tillredde vår kakaoblandning, befunnos träskedarna för stora för kopparna, och vi nödgades röra om med puukkoknifven; i husgerådsväg blef man icke bortskämd i dessa trakter. Den ena gården år den andra temligen lik i detta afseende, gästgifverierna dock undantagna. Värdinnan var förtjust öfver att få smaka på den okända drycken, men blef synbarligen besviken i sin väntan på något godt. Dottern, som varit hos klockarn och där en gång druckit chokolad, förklarade helt förnumstigt, att man måste bli van vid den, innan man tykte om den, och försökte hålla god min i elakt spel, då vi bjödo henne en kopp. Vi satte oss nu efter slutad måltid på trappan till boden, där vi redt vårt nattkvarter; vårdinnan tog helt trohjårtadt plats bredvid oss och slog upp språklådan. Och där afhandlades nu allehanda frågor; naturligtvis glömdes icke politiken, som tycktes ifrigt sysselsätta sinnena. Så sutto vi språkande långt in på den vackra julinatten.

Den breda, präktiga Paakola forsen låg redan

bakom oss. Lugn, nästan majestätisk, flöt floden fram inom sin ram af skiftande grönska. Det hade nyss regnat; skogen insöp i fulla drag den milda fukten; vattenspegeln krusades ännu lätt af ett fint stänk från de ljusa skyar, bakom hvilka solen dolde sig, lånande åt dem sin glans utan att likväl genomstråla dem. En ljudlös tystnad rådde

i hela naturen; ingen människoboning syntes, man var som i drömmarnas land. Om Väinäimöinen med sin kantele eller Aino visat sig, hade det förefallit oss helt naturligt; vi nästan väntade att flodguden skulle komma oss till mötes och att trädens osynliga skyddsandar skulle uppenbara sig för oss. I denna stämning fortsatte vi färden längs samma ständigt gröna strand, tills det tilltagande regnet tvang oss att söka skydd i ett lutande, pittoreskt litet båthus.

Efter en stund sken solen åter klar, och i den bästa stämning lade vi upp kanoterna vid Pölläkkälä färjställe för att göra en åktur inåt landet. Vi ville bese det egendomliga, efter Vuoksens fällningar halft uttorkade Äuräipääjärvi och så önskade vi besöka de egendomliga gamla ryska byarna i Mohla socken. På denna fard utvidgades vårt sällskap, och när vi efter två dagar igen inskeppade oss, bestod flottiljen af två kanoter och en roddbåt. Kanoterna pröfvades förstås efter hand af alla; och afundsamma blickar kastades från båtens passagerare till de lyckliga paddlarena. I båten hölls munterheten vid lif af roddarena, en daglönare och hans hustru. De hade just slutat en hö-bärgning och voro i beråd att söka nytt arbete på ryska sidan, då försynen förde oss i deras väg. Den säkra inkomsten och nöjet af en färd genom trakter, som de ännu ej kände, var för dem lockande. Det var för dem så godt som en utrikesresa; de betraktade uppmärksamt de vackra stränderna, gjorde sina anmärkningar öfver åkrar, ängar och byggnader, som vi rodde förbi. Hvad som mest förvånade dem var dock vår utomordentliga visdom; vi som voro hemma från Helsingfors och Viborg och aldrig förr varit i dessa trakter, vi hittade vägen, ja kunde till och med säga hvar stenar och grund funnos, medan de, som vuxit upp vid Vuoksen, med en viss ängslan tänkte på huru de skulle hitta hem igen.

Sedan vi gjort en afstickare till Kiviniemi för att bese forsen och den ståtliga bron däröfver, sökte vi oss fram längs Vuoksens nordliga utlopps arm genom Räisälä och Kexholm. Vi hade redan Kiviniemi långt bakom oss då vi sent om kvällen i en lång rad med pick och pack på måfå vandrade upp från stranden för att söka nattkvarter. En ren slump förde oss till en snygg gård på flodens östra strand midt emot Noisniemi. Folket hade redan lagt sig; men nöden har ingen lag, vi bultade på med fara att få ett vresigt svar. Så mycket större blef vår öfverraskning, då vår ankomst, i stället för förargelse, tycktes väcka den lifligaste glädje. Alla stego upp för att välkomna oss, eld uppgjordes i spiseln, värdinnan drog fram sina bästa sängkläder, beredde oss nattlä-ger inne i stugan och ute i bodan och slog sig sedan ned bredvid oss i gröngräset för att höra nyheter "utifrån världen“, medan vi läto det rykande teet oss väl smaka och på bästa sätt sökte tillfredsställa vår vänliga värdinna. -- Af några objudna sängkamrater besvärades vi icke, men i stället gjorde värmen inne i stugan stort afbräck i vår nattsömn, trots det öppna fönstret. Vi konstaterade därför ännu engång att bodor äro att föredraga äfven framför nytimrade stugor.

Utför det näpna Tuulaskoski, som flyter förbi Tiuris urgamla borgruiner genom det natursköna Räisälä, där Vuoksens fällning framkallat hundradetals små lummiga holmar, mellan hvilka vattnet söker sig fram i smala sund, ofta icke bredare än en båtslängd, gick färden vidare. Vår afsikt att följande dag med ångbåtslägenhet från Kexholm fortsätta till Valamo förbjöd tyvärr ett längreuppehåll i det härliga Räisälä. Med saknad måste vi slå ur hågen hvarje plan på extra utfärder i trakten och blott alt för hastigt nödgades vi lämna det gästfria Ivaskala för att skynda till Uununkoski, därifrån en ångslup gjorde turen till Kexholm. I sista minuten, vid tredje hvisslingen, nådde vi målet efter stark rodd. Ofvanför Uununkoski landstego båtens passagerare för att till fots göra den sista sträckan. De två kanotisterna satte utför forsen, och kanoterna lades efter en lycklig flodtur upp på ångbåten.På Nevan.

En tur på Vuoksen hade fört oss utför floden till Kexholm, där vi stigit ombord på första Ladoga båt destinerad till S:t Petersburg. Affärden skedde pä kvällen; kl. 4 följande morgon purrades vi för att göra oss redo att lämna ångfartyget. Vi nalkades Schlüsselburg och vår plan var att härifrån i kanot fara utför Nevan. En tung dimma med tätt duggregn låg öfver vattnet, så att det kändes föga inbjudande att utbyta de bekväma hytterna mot den öppna kanoten. Men när vi hunnit till Schlüsselburgs redd, lättade dim-man, och när tullbesiktningen väl var undanstökad, bröto solstrålarna redan genom molnen. Kanoterna lades ut från ångbåtens sida, och med behörigen viserade pass i fickan stego vi ombord, hvilket dock var förenadt med vissa svårigheter. De finska ångbåtarna lägga icke till vid kajerna i Schlüsselburg, utan hålla floden, vända mot strömmen under maskinens ständiga

arbete för att upphäfva drift. Strömmen gick här rått stark, så att kanoterna oroligt svajade hit och dit, förtöjda vid den icke stilla stående ångbåten. Ändtligen sutto vi ordentligt i våra egna farkoster. Men nu gälde det att styra klart mellan alla de ångbåtar, som i samma ögonblick lade ut från Schlüsselburg. Klockan slog just 6, och denna timme tyktes vara afgångstiden för icke mindre än tre passagerarebåtar. I oberåkneliga bågar gjorde de en lof i strömmen, som satte dem ned mot oss. Samtidigt hade vi att ge akt uppå de ständigt passerande bogserbåtarna, hvilka från Ladoga kanalens mynning framsläpade oändliga tåg af pråmar och lodjor.

Början af Neva färden var sålunda icke lugnande. Men när vi hunnit par verst neråt, gick trafiken i regelbunden fära, och passagerarebåtarna voro snart utom synhåll. Det var bogserarena vi hade till reskamrater, med dem kunde vi hålla jämn takt, och när vi åstundade hvila, lade vi blott till vid de framslapade lodjorna, hvarigenom rasten icke medförde tidsförlust. Vi önskade åfven se lifvet ombord på dessa ända frånVolga kommande pråmar, fullastade med det inre Rysslands skatter.

Tätt surrade till hvarandra, ordnade fyra i bredd, och tre, fyra sådana led efter hvarandra till en bataljon, släpades dessa lodjor utför floden. Besättningen utgjordes af vänliga muschikar från lastens hemtrakt. Vi valde till rastställe en bataljon mjölpråmar från Vologda. Vår kunskap i ryska språket tillät icke någon vidtgående konversation, men med papyrosser och hvetebullar förvärfvade vi oss snart rått att röra oss fritt på lodjorna. Där lågo mjölmattor uppstaplade till tnsendetal, öfver det hela var anbragt ett brant tak af bräder till skydd för regn. Akterut fans en kajuta, dit vi nog inbjödos, men ieke hade med och nerver att nedstiga. Lifvet ombord var för öfrigt helt muntert, de yngre pojkarna spelade rolighetsmakare, och de hittade på otaliga skämt med de äldre långskäggiga gubbarna, hvilka i regeln afslntade upptägen med en i all vänlighet på däck serverad bastonad.

Nevans stränder äro enformiga, jämnhöga, med sandmons torra barrvegetation; här och där synes en villa eller en by, däremellan ångsägar eller andra industriela inrättningar. Floden har tämligen lika bredd öfveralt och flyter med jämn ström. Tack vare denna sköto vi god fart. Vägstolparna längs stranden gåfvo utslaget 8 verst i timmen. På 7½ timme kunde vi därför göra den 6 mil långa flodfärden.

Ungefär i midten af sitt lopp ändrar floden med

ett skarpt knä sin riktning från sydvästlig till nordvästlig. För hvarje verst vi härefter närmade oss S:t Petersburg, blefvo stränderna tätare bebygda, och den sista milen färdades vi genom en sammanhängande förstad till den stora metropolen. Vid de här befintliga stora upplagsgårdarna för de varor, som transporterats utför floden, kastade lodjorna ankar. Vi fortsatte däremot färden till stadens centrum, och utan konflikter med flod- eller strandpolis lade vi till vid Liteinijbron, därifrån vi med kanoterna på axeln snart nådde den linska järnvägsstationen.

ANVISNINGAR OCH RÅD

Kanotlinjer i Finland.

Finland är kanotsportens förlofvade land. Miltal kan man följa vattendragen från sjö till sjö, utan att vägen stängas af land, och vill man förflytta sig från ett vattensystem till ett annat, så är den vattendelande åsen nästan öfveralt af endast obetydlig bredd: en kort transport af farkoster öfver land öppnar åter tillfälle till nya farleder. Med kartan i hand kan man utstaka otaliga linjer; hvar hälst den utvisar vatten, fast än så smalt och obetydligt, finner kanotisten väg. Han behöfver icke inskränka sina turer till de stora stråkvågarna, utan kan tränga in öfveralt. Han kan besöka näjder, som med andra tralikmedel äro otillgängliga. Bättre än någon annan turist, kan han njuta af alla enskildheter i insjönaturen och lära känna lifvet i de undanskymda bygderna. Och friheten i hans skuta, friheten att själf bestämma fart och kurs, rastställen och områden för längre uppehåll, skänker kanotisten ett företräde framför öfriga turister. Blott ett behöfves och det är tid. Ty paddlandet tillåter icke iltågs fart, och skyndsamhet är icke förenlig med det obundna lif, som just skänker kanotturen dess största behag.Till ledning för kanotisten vid uppgörandet af program för långfärder uppräknas här nedan några af de mest intressanta och lämpliga linjerna i det inre af landet. Ändpunkterna äro så valda, att de lätt uppnås med ångbåt eller järnväg, hvarigenom kanotens transport både lätt och billigt kan värkställas. Som regel har iakttagits att, där vattendragen

äro strömrika, färden göres med strömmen.

I. Lojo vattensystem. Utgångspunkt: Lojo backe, 4 km. från Lojo station. Rodd på Lojo sjö, kring Lojo Storö samt utför Karis å förbi Svartå, Billnäs och Åminnefors till Pojo viken och öfver denna till Ekenäs. För hela färden 3 à 5 dagar. -- Anslås ytterligare några dagar, är en tur i Ekenäs skärgård och till Barösund lönande. -- Fortsättes färden från Barösund till Helsingfors, sker det snabbast med ångbåt. Sommartid erbjudes daglig lägenhet. -- Afbrytes ångbåtsfärden vid Porkkala, så kan återstoden af vägen till Helsingfors göras i kanot skärgårdsvägen.

II. Sjöarna, mellan Tavastehus och Tammerfors. Utgångspunkt: Tavastehus eller, (om man kommer söderifrån) Leppäkoski eller Turengi stationer. Rodd längs Vanajavesi till Lembois kanal och järnvägsstation, som, i händelse tiden är knapp, utgör en lämplig utgångspunkt. Rodd öfver de vackra Lempälä och Vesilaks sjöarna (Laukko) och Pyhäjärvi (afstickare till Nokia) till Tammerfors, hvarifrån med järnväg till Suinula station. Från stationen 2 km landtransport till en vikaf Vesijärvi (vid foten af Harjula ås). Rodd till Kangasala (Kangasala kyrkås), längs Vexiö å och öfver södra hörnet af Längelmävesi till Kaivanto (4 km till Kangasala kejsarås), hvarifrån öfver Roine och Mallasvesi till Valkiakoski (kanal), vidare förbi Sääksmäki (Rapola äs) och tillbaka öfver Vanajavesi till Tavastehus. Tages sistnämnda stad till begynnelse- och slutpunkt, göres färden på 6 à 7 dagar. -- Väljes Suinula station till utgångspunkt, erfordras endast 3 dagar

III. Sjöarna norr om Tammerfors. Jmfr sid. 44. Utgångspunkt: a) Ätsäri station. Rodd genom Virdois till Ruovesi. b) Pihlajavesi station. Rodd längs Pihlajavesi vattendrag till Ruovesi. c) Kolho station. Tur på Keurunselkä; så till Mänttä, Filppula och Ruovesi. Af dessa alternativa förslag tar a) den längsta tiden i anspråk, men erbjuder äfven det största intresset. -- Rodd från Ruovesi till Murole, hvarifrån man för att vinna tid kan anlita ångbåt öfver Näsijärvi till Tammerfors. Hela sträckan göres på 5 à 6 dagar. Från Tammerfors kan turen fortsättas enligt II eller IV.

IV. Kama àïlf. Jmfr. sid. 52. Från Tammerfors öfver Pyhäjärvi till Nokia, där kanoten bäres förbi fabrikerna på norra stranden till foten af Kullanvuori (½ km.), hvarefter man åter kan sätta ut i strömmen. Vidare genom Karkku till Tyrvis och så utför älfven till Björneborg. Färden från Tammerfors till Björneborg kan göras på 3 à 4 dagar.V. Kymmene älf. Jmfr. sid. 37. En intressant, men mödosam tur. Flere af de talrika forsarna tillåta icke kanotering, utan mäste förbigås till lands. Utgångspunkt: Lahtis. Rodd öfver Vesijärvi och Päijännes södra ända till Kalkis (forsen kan befaras), hvarifrån längs Kymmeneälfs öfre lopp till Heinola (särdeles lönande). Vidare till Koskenniska (där forsen icke bör befaras) och utför älfven till Mankala by (på östra stranden), därifrån kanoterna hälst transporteras c. 3 km. landväg förbi Mankkala forsarna, hvilka oljes gifva ett styft arbete. Kaurama fors, den sista före älfvens utflöde i littis sjö, kan befaras. Rodd öfver littis och Jaala sjöar till Oravala, där älfven åter vidtager. Under det följande loppet ända till Kotka gör älfven flere stora forsar och fall, vid hvilka industriella anläggningar äro gjorda. Vid de flesta erhålles med lätthet hjälp för bärning af kanoten förbi de ställen, som icke kunna befaras mande. Erforderlig tid; 5 à 7 dagar. Är tiden knapp, kunna 2 dagar inbesparas genom att afbryta färden vid Kymmene station.

VI. Mäntyharju stråten. Utgångspunkt: Otava station å Savolaks banan. Rodd utför Hirvensalmi och Märtyharju stråtarna till Jaala sjö (se ofvan V) och vidare till Kymmene station. - Af de talrika strömdragen och forsarna torde flertalet kunna befaras i kanot.

Medger icke tiden hela denna tur, som tar 5 à 6 dagar i anspråk, kan färden förkortas med 1 à 2 da-gar genom att Mäntyharju station tages till utgångs- punkt. Finnes åter rundlig tid, kan turen utsträckas ät norr, genom att utgå frän Haukivuori station, hvarifrån öfver Kyyvesi och Puulavesi till Hirvensalmi.

VII. Vattendragen norr om Jyväskylä. Jmfr. sid. 27. Utgångspunkt: Suonnejoki station. Rodd utför Suonnejoki till Iisvesi och vidare utför Nokisenkoski och Tyyrinvirta (hvardera kunna befaras i kanot) genom Rautalampi till Konnevesi. Från Konnevesi kan man fortsätta a) västerut till Siikakoski och vidare öfver Kynsivesi och Kuusivesi till Laukas (de flesta forsarna möjliga att befara i kanot), b) norrut öfver Konnevesis norra hälft till Temmintaipale, öfver hvilket 1 km. breda näs kanoten bäres, hvarefter rodden kan fortsättas på Keitele till

Viitasaari och ännu längre. (På Keitele kan äfven ångbåt anlitas). Från Keitele söderut förbi Äänetkoski, Kapeekoski och Kuusankoski till Laukkas, hvarifrån färden fortsättes till Jyväskylä. På denna sträcka måste Kuhankoski och Haapakoski kringgås. Turen a) göres pä 5 à 6 dagar, turen b) på 8 à 10 dagar.

Anlitas ångbåt frän Jyväskylä öfver Päijänne, kan denna tur kombineras med V. Man lämnar då ångbåten vid Pulkkilansalmi, där farleden till Heinola tar af. Självfva Päijänne erbjuder föga af intresse, om man icke ger sig tid att längs stränderna söka upp de trängre farlederna.

VIII. Valkiala vattendragen. Utgångspunkt: Vill-manstrand. Antingen transporteras kanoten c. 1 mil landvägen från Villmanstrand till närmaste vik af det väster om staden liggande Kivijärvi, eller ock tränger man med rodd in i Saimens svdvästligaste hörn, hvarigenom landtransporten reduceras till c. 1 km. Följande vattendragen västerut uppnår man Kymmene älf c. 1 mil norr om Kymmene station. Färden kan äfven afbrytas tidigare vid Harju station å Savolaks banan. Denna tur göres på 3 à 4 dagar. Fortsättning enligt V.

IX. Vuoksen. Jmfr. sid. 59. Utgångspunkt: Viborg. Rodd längs Saima kanal till Junstila sjö, hvarifrån åt öster uppför de smala vattnen, som flyta ut förbi Saarela och Lyykylä, till Kääntymä by vid en vik af Noskuanseika. Landtransport c. 5 km. nu Kaitovedenmaa vid en vik af Vuoksen, och så utför denna flod längs hela dess lopp genom Räisälä till Kexholm. Samtliga forsar kunna befaras i kanot. En mera lönande och intressant kanotfärd torde knappast kunna uppvisas. Erforderlig tid 4 à 5 dagar. - Kombineras Vuoksenfärden med en resa till Valamo och Ladoga-Karelen, hvilken sker med ångbåt från Kexholm, landsättes kanoten i Kronoberg. Medan ångbåten ligger här, vidtalas någon forkarl (sådana träffas alltid vid ångbåtsstranden) för transport af kanoten öfver land till Putikko eller Punkaharju, där den vid återkomsten (om denna göres öfver Kronoberg eller den vanliga turistvägen öfver Sordavala och Kesälaks) åter står tilltjänst; se XI. Sådan transport göres för 3 à 5 mk af forkarl, som har återskjuts.

X. Nevafloden. Jmfr. sid. 72. Med ångbåt från Kexholm till Schlüsselburg (1 natt), där man lägger ut kanoten från ångfartygets sida. Så utför Nevan till S:t Petersburg, hvilken sträcka, tack vare strömmen, godt göres på 7 à 8 timmar. Skall kanoten per järnväg transporteras till Finland, stiger man i land vid Liteinijbron (den första af broarna, då man kommer från Schlüsselburg), hvarifrån endast är en kort sträcka till stationen. Vill man åter anlita ångbåt, fortsättes utför Newan till de finska ångbåtarnas landningsplats å Vasilij Ostrow.

XI. Saima, vattnen. Jmfr. sid. 9. Detta vidsträkta vattensystem tillåter otaliga kombinationer, hvarvid äfven nytta kan dragas af den lifliga ångbåtstrafiken. De stora, enformiga ljärdarna kunna undvikas och tid besparas till intressantare delar. Några program behöfva icke särskildt uppgöras, då kartan i de flesta fall lämnar tillräkliga anvisningar. Endast ett par omständigheter må påpekas.

a) Färden från Viborg uppför Saima kanal göres på en dag (med trägen rodd). Kanalafgiften, 1 mk, betalas på uppfärden vid Juustila, på nedfärden vid Mustola; försumlighet i detta afseende medför obehag; för denna afgift öppnas slussportarna, dock föredrager slussbetjäningen att bära kanoten förbi slussen, hvilket äfven besparar tid.b) Vill man från Saima vattensystem komma öfver till Päijänne området, sä erbjudes en intressant led uppför de 4 km. söder om Varkaus utfallande Sorsavesi och Osmajärvi. Följande denna ysträt till den lilla sjön Paasívesi uppnår man längs en för stockflötning genom vattendelaren gräfd kanal en vik af Suonteenselkä, som har sitt utflöde 1 Rautalampi stråten. Jmfr. sid. 27 och VII.

XII. Från Viborg till Björnelborg genom det inre af landet! Denna tur må slutligen anföras för att rätt belysa kanotens användbarhet för färder i det inre af landet, ty den nämda sträckan kan i kanot göras utan annan landtransport förbi forsar och i dem anlagda vattenvärk. Från Viborg till Varkaus uppför kanalen och Salma vattnen; fortsättning enligt XI b) och VII a) till Jyväskylä, hvarifrån till Padasjoki socken (Harmoisten lahti norr om Kellosalmi) och uppför den från Lummene utfallande än (forsrik); så öfver nämda sjö, som åter genom Vesijako faller ut i Hauhostråten, längs hvilken man kommer till Mallasvesi. Härifrån fortsättes enligt II och VI. För hela denna tur kräfves en tid af 4 veckor; anlitas ångbåt på de större fjärdarna, kan en betydande tidsbesparing göras.Kanotbygge.

En god turistkanot har många vilkor att uppfylla. Den bör vara stadig i vatten, bekväm att sitta uti, rymlig nog för nödig packning, lätt i rodd och att bära, hällfast äfven vid längre forsling med häst och kärra.

Så förträfflig den smäckra mahognykanoten än är på kapproddsbanan, duger den icke pä långfard. Därtill är den för smal och låg. Redan obetydlig väg spolar öfver den och kommer sjön från sidan, står den sig slätt; i forsar vore den rent af oanvändbar. Men äfven om den erhölle en fylligare form än den vanliga kapproddskanoten, uthärdar dess konstruktion i öfrigt icke de trots all försiktighet och omtanke oundvikliga stötarna och slitningarna på en långfärd. En träkanot är alltid bräcklig, isynnerhet vid landtransport, som ofta måste göras längs dålig väg. Och uppkommer en remna i bordläggningen, är det icke lätt att med tillbuds stående små medel på ett tillfredsställande sätt reparera skadan. I detta afseende erbjuder tygkanoten väsentliga fördelar. Genom dukens smidighet är denna mindre utsatt för menlig invärkan af skakning, och stötes hål, botas skadan i en handvändningmed ett stycke lärft och gummicement. Då härtill kommer att dess vikt kan göras mindre än en träkanots af samma dimensioner, måste vid val af farkost för långfärd afgjordt företräde gifvas åt segeldukskanoten, äfven om denna i rodd icke fullt uthärdar jämförelse med konkurrenten af trä. Men här gäller ju hela tiden turistens behof, icke sportsmannens. De lysande rekorden motvägas af trefnad och säkerhet.

Turisten ser äfven på kassan. Först om ett fortskaffningsmedel blir tillgängligt äfven utan stora penningeutgifter, har det utsikt att blifva användt i vidsträktare män. Också från denna icke oviktiga synpunkt täflar tygkanoten framgångsrikt med sin rival af trä. En segeldukskanet köpes för några tiotal mark; icke så en duglig träkanot, dess pris ställer sig mångfaldt högre.

I tygkanot äro de i det föregående skildrade färderna gjorda. En och samma farkost har hållit uti dem alla och ännu i några turer därutöfver. Och denna erfarenhet bör vara tillräcklig som stöd för den uttalade åsikten om segeldukskanotens förträffliga egenskaper såsom farkost för långfärd.

Tillvärkningen af kanoter till afsalu har till först upptagits af båtvarfvet i Viborg, från hvilket under senaste år icke mindre än 120 segeldukskanoter utgingo. Numera erhållas de äfven från andra håll.*)

*) Se anvisningarna i häftets sista sida.Kanotbygget behöfver emellertid icke inskränkas till särskilda båtvarf; det är så enkelt att det hvar som hälst kan upptagas, ja det egnar sig väl till föremål för hemslöjden. Enhvar, som blott besitter någon färdighet i att handtera de vanligaste snickarvärktygen, skall utan svårighet egenhändigt kunna hoptimra sin segeldukskanot. Utrustningen till sommarens långfärder skänker nyttig och angenäm rekreation under vinterns fristunder. Till ledning för nybegynnaren lämnas här en utförlig beskrifning af kanotens konstruktion. Den är uppgjord med erfarenhet från egna rön vid ett försök, som, då detta skrifves, bragts till lyckligt slut.

Segeldukskanoten har formen af en lång och smal båt, som i för och akter är däckad till något öfver en tredjedel af hela längden. I midten är roddarens plats, sittrummet, beläget. Detta utgöres af en låda af sådan längd, att man med utsträkta ben godt kan sitta däri. Sittrumslådan, som hvilar på kanotens köl, utgör kanotens fasta kärna och ger stadga åt det hela. Den är vattentät, och då däcket jämväl sluter vattentätt kring dess kanter, bildar den ett från det öfriga skrofvet noga afstängdt område. Häri består kanotens säkerhet i sjön. Ty fylles sittrummet genom vågsvall eller vid kantring med vatten, så tränger detta icke längre, och kanoten här äfven nu sin last. Skulle åter genom grundstötning hål uppstå i botten- eller sidoduken, så att vatten kunde intränga i skrofvet, förblir sittrummet tort och det har bärighet nog att hålla far-kosten flott, tills land näs. -- Stommen, som ger form och fasthet ät kanoten utgöres af lätta träribbor, fästade vid tvärbalkar eller spant. På detta underrede fästas segelduken, hvarefter denna genom målning med oljefärg göres vattentät.

Virket. Tort granvirke användes vanligen till kanotbygge och är äfven fullt lämpligt därtill. Lättare och fastare är asp, men äfven dyrare och svärare att erhålla. Till trästommen erfordras 11 st. ribbor 4,3 m länga, 2,5 cm breda och 1,3 cm tjocka, 2 st. ribbor af samma längd, 2,5 cm fyrkant, 3 st. bräder 3 à. 4 m långa och 2,5 om tjocka samt 1 st. bräde af dubbel tjocklek, alt af kvistfritt virke som möjligt. Lämpligast är att taga virket färdigt uppsägadt och hyfladt från ett ängsnickeri, om sådant finnes i närheten, eljes utsågas ribborna från granplankor.

Spanten. Ju tätare spanten ställas, desto jämnare och smidigare blir kanotens form. Fullt tillfredsställande är ett antal af 8 stycken, hvilket äfven förslår för att gifva farkosten tillbörlig styrka. I det följande numreras spanten, räknade frän för till akter, med I-VIII. -- Med användning af omstående tabell och den därtill hörande fig. 1 sid. 92 uppritas spantmodeller i naturlig storlek.Tabell öfver spantene dimensioner. Måtten i centimeter. Bokstäfverna hänföra sig till figuren 1 å. sida 92.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
A--B	29	28.8	28.7	28.5	28.5	28.5	28.8	29
A--C	26	25	24	22	21.5	22.8	24	25
A--D	20	15	12	8	8	8	8	10
A--E	14	10	7	4	4	4	4	7
A--F	9	4	4	2	2	2	2	4
A--G	4	1	1	0	0	0	0	1
C--c	13.5	21.5	26.7	30.0	33.3	30.0	24.6	17.0
D--d	12.0	18.5	24.0	26.0	31.0	26.5	21.5	13.1
E--e	10.0	16.0	21.5	22.3	28.0	22.0	18.0	11.3
F--f	7.7	10.5	16.8	19.5	25.0	17.0	14.7	8.2
G--g	5.0	5.0	10.5	15.0	19.0	8.0	5.0	4.0

ANVISNINGAR OCH RÅD.

Gäller det t. ex. att rita spant IV, dragas längs kanterna af ett ark papper rätta linjerna AX och AY vinkelrätt mot hvarandra. Från A afsättas på AY enligt kolumn IV i tabellen å sid. 91 AB=28,5 cm, AC=22 cm, AD=8 cm. AE=4 cm, AF=2 cm, AG=0 cm, d. v. s. punkten G sammanfaller med A. Genom C, D, E och F dragas räta linjer parallela med AX. På dessa afsättas (jmfr. fig. 1) Cc=30 cm, Dd=26 cm, Ee=22.3 cm, Ff=19,5 cm, Gg (eller Ag) =15 cm. Mellan B och c drages en rät linje; mellan c, d, e, f, g och A en kroklinje. Den erhållna figuren anger formen af spant IV. På. samma sätt konstrueras de öfriga spanten med användning af tabellens mått.

Efter de uppgjorda ritningarna öfver spanthälfterna utklippas fullständiga modeller, hvilka sedan direkt kunna aftecknas på (de tunnare) granbraderna. För att icke slösa med virke och för att få spantbågarna lätta som möjligt, göras de af flere stycken, hvilka hopskrufvas. Nödig anvisning lämnas härvid af fig. 2 sid. 92 för spant I, II och VIII samt af fig. 3 för III, VI och VII. De i figurerna prickade linjerna gå genom punkten A i fig. 1; längs denna linje komma spanten att hvila mot kölen. För att stadigare kunna fästa spanten vid denna, göras de i sin nedre del fylligare såsom figurerna utvisa; man har då tillfälle att göra en uttagning för kölen. Bredden af styckena får på intet ställe understiga 3 em. -- Att beaktas ar, att de skilda styckena till spanten tagas så mycket som möjligt i träets längdriktning.

Spanten IV och V, som bilda sittrumlnets midgaflar, göras såsom fullständiga väggar. De utsägas af de tunna bråderna, hvilkas dubbla bredd räcker till väggarnas höjd. De stycken, af hvilka väggarna göras, hopfogas och sammanhållas af tvänne vid ändkanterna påskrufvade lister, såsom fig. 4 utvisar.Sittrummat. Dess längd bör hällre tagas dryg än knapp. Ett lämpligt mätt är 120 cm. Vanligen göres det så, att på kanterna af väggarna IV och V spikas tunna bräder af nämda längd. Men då det är svårt att foga denna låda väl, att den blir vattentät, rekommenderas en annan konstruktion at denna viktiga del i kanoten. Endast stommen göres af trä, kring denna drages sedan segelduk. Denna stom bildas af spanten IV och V, mellan hvilka skrufvas bräden af det tunnare virket i stycken motsvarande sittrummets ofvan angifna längd. För dessa bräden äro de i fig. 4 A angifna uttagningarna afsedda; bredden af uttagningn i IV är 26 cm, i V 32 cm. Mellan hörnen B, i hvilka likaledes göras uttagningar, skrufvas förbindningsstyeken, jämväl af sittrummets längd. Deras inre kant är rak, den yttre något svängd, motsvarande kanotens däckkontur (fig. 6). Bredden tages vid ändarne till 3 cm, på midten till 5 cm. Ytterligare insättas tvänne 4 cm breda lister mellan gaflarna så, att deras inre ränder komma på lika afstånd, en på

hvardera sidan om gaflarnas högsta punkter (fig. 4. B, fig. 6. E--F). Afståndet mellan dessa lister är vid V 44 cm, vid IV 27.

Kölen. Om icke krokigvuxet virke stär till buds, utsägas för- och akterstammen af det tjockare brädet (2,5 cm. tjockt) i två stycken på sätt fig. 5 anger. Höjden AB är 30 cm. Formen, som är lika för bäda, kan göras mera eller mindre svängd. En alt för brant förstäf är dock icke att förorda. Till köl användes den ena af de fyrkantiga ribborna, som fastskrufvas underifrån i för och akterstammarna (se fig. 5). Fogarna vid D och C böra omsorgsfullt tilldragas med starka skrufvar. Kölens längd tages så, att afståndet mellan de båda stäfvarnas öfre andar blir 4 m.

Hopfegning af trästommen. Platsen för sittrummet utmätes så, att den främre gafveln får ett afstånd af 138 cm frånyttersta förstäfven. Af Tammerfors segelduk N:o 4 skäras tvänne 180 cm långa stycken, hvilka komma att omsluta stommen till sittrummet. Med kanterna på hvarandra läggas dessa utmed kölen på den sträcka, som utmätts för sittrummet, hvarefter detta med skrufvar från inre sidan fastgöres vid kölen. För att fogen mellan kölen och sittrummet skall blifva vattentät, bör afståndet mellan skrufvarna icke öfverstiga 8 cm. De fria ändarne ai de båda Segelduksstyckena vikas upp mot ändgaflarna och spikas med kanterna på hvarandra vid dessa längs midtellinien, eller ock skrufvas en trälist öfver deras kanter från kölen rätt uppåt. -- Härefter fastgöres på hvardera sidan den löngdribba, som löper längs däckets kant. Detta sker så, att ribborna fastskrufvas vid förstammens öfre ända, dragas längs sittrummets öfre kant, vid hvars hörn de fastskrufvas, till akterstammen, där de åter med skrufvar angöres. De tygstycken, som äro afsedda att bilda sittrummet, dragas emellan ändgaflarna och de nämda ribborna, innan dessa fastgöras. De yttre kanterna af dessa och öfriga ribbor böra, innan de fogas på sin plats, afstrykas, så att de icke erbjuda hvassa kanter mot den yttre duken, som fastas på dem -- Sedan de i fig. 2 och 3 med A betecknade uttagningarna för kölen gjorts i spanten, uppställas dessa på kölen; deras plats bestammes af de redan fästade ribborna, vid hvilka de angöras med skruf. Naturligtvis sneddas spantkanterna, innan de inpassas, att ribborna tätt sluta till dem. Vid kölen fastgöres spanten lättast med spik, en från hvardera sidan i kölens öfre yta, indrifna snedt i kors mot hvarandra. Vid inställning af spanten bör iakttagas att de i fig. 2, 3 och 4 med B markerade punkterna alla ligga i en rät linje, dragen genom stafvarnas ändar. -- Kanoten stjalpes nu om med kölen uppåt, hvarefter de öfriga ribborna efterhand fastskrufvas, börja-nde med dem, som ligga närmastkölen, 4 på hvardera sidan på jämna afstånd. Att beaktas är, att ribborna parvis placeras, då vindighet lätt uppstår, om först alla på den ena sidan fastgöras och därpå alla på den andra. Ribbparet närinast kölen bör äfven med 3 à 4 skrufvar fastas vid sittrummets träbotten. -- I den mån ribbläggningen fortskrider, tryckes den på sidorna ännu lösa sittrumsduken mot ribborna, så att rummet färden af dessa bestämda formen. Till sist fastklammes daken med några skrufvar mellan det öfversta ribbparet och sittrummets öfre kant. För att starka kanotens midtelparti utsågas slutligen spantstycken (sådana som sidostyckena af formen i fig. 3) lämpade efter sittrummets form midtemellan andgaflarna; dessa fastgöras med skruf, som från yttre sidan indragas genom ribborna och bottenbrädernas yttre rand. Sittrums duken kommer då ytterligare att inklämmas mellan dessa förstärkningsstycken och längdribborna. Sedan äfven de yttre hörnen och fria ränderna af sittrumsduken spikats vid ändgaflarna och sittrummets längdkant samt öfverflödíg duk bortskurits, ar sittrummet färdigt. -- Till trästominen hör slutligen en list (se fig. 5, A. och fig. 6 C), som från stäfvarna drages öfver spantens öfversta hörn (punkterna B i fig. 2--4) till sittrumsgaflarna. Denna list, som infalles i spanten, göres 6 cm bred, samt afhyflas, så att dess öfre yta sluttar från midtellinjen utåt. Infogad får den icke stiga öfver spanten. Vid stäfvarna passas den noga mellan ribhorna och fastskrufvas vid dem. I dessa stycken fästas både i för och akter marlor med ringar för fånglinan, hvilket bör ske innan listerna inställas. -- Den fardiga stommen strykes en à två gånger med kokad linolja, hvarigenom den mindre lätt tar skada af fukt och håller sig lättare. Särskildt böra skrufhufvudena täckas med fernissa eller färg, så att de icke utsättas för rostning.Påspikning af duken. En tat och för andamålet lämplig duk är Tammerfors segelduk n:o 4. Af denna behöfves ett stycke af kanotens dubbla längd, hvilket skäres i två lika delar. Dessa läggas nu med kanterna öfver hvarandra på kölen, vid hvilken de fästas med kopparnubb af c. 1,3 cm. längd. Spikningen börjas från midten och göres tät, högst 3 cm mellan nubbarna, och fortgår längs kölens raka del, hvarefter dukarna med några stift (icke öfver höfvan tätt) angöras vid däckets kant, återigen

börjande från midten. I den mån duken prässas till ribborna, angifves dess blifvande form och spikningen kan fortgå öfver stäfvarna, där självfallet betydliga stycken af dukarna komma att bortskäras, motsvarande stäfvarnas rundning. Sedan spikningen längs kölen är fullgjord, vikas dukarna upp öfver däcket och fästas med tätspikning längs midtellisten, återigen med kanterna öfver hvarandra så långt båda dukarna nå. Deras bredd tillåter icke fullständig täckning, utan uppstå, öppningar för-, akter- och på sidorna om sittrummet. Duken fastspikas nu längs däckslisten af detta ofvanpå randen af sittrumsduken. Från den punkt af midtellisten, där öppningen i duken börjar, dragas lister till ändgaflarna under dukränderna, som spikas på dem, hvarefter de trekantiga öppningarna täckas med särskilda lappar. För öppningarna på sidorna om sittrummet tillskäras stycken, som vikas ned öfver däckskanten och spikas vid den öfversta längdribban. De inre kanterna åter dragas öfver de lister, som bilda sittrummets öppning. Längs denna skrufvas slutligen upprätt stående tunna väggar 8 cm breda, till skydd mot vägsvall (fig. 6 och 7, EF, samt bilden vid titelbladet). Mellan dessa väggar och öppningens kantlister böra de sistnämda däckdukarna inklämmas. Slutligen spikas vid síttrumsöppningens längdväggar ändstycken öfver gaflarna. -- Vid dukspikningen är att beakta att duken icke får fästas vid de fyralängdribborna mellan kölen och däcket. -- Om lämplig duk af större bredd än den här rekommenderade står att fås, kan däckets täckning betydligt förenklas. För gles duk varnas. -- Önskar man lämna tillträde till kanotens inre rum, hvilket är en god sak för torkning af farkosten och för instufning af större packning, kunna luckor anbringas i stället för de båda trekantiga fyllningsstyckena i däcksduken för och akter om sittrummet. Konstruktionen af sådana luckor kan varieras på många sätt och öfverlämnas åt byggarens egen uppfinningsförmåga. Beaktas bör blott att luckorna tätt och starkt sluta till i kanterna, eljes är kanotens säkerhet äfventyrad. I hvarje fall bör både i för och akter närmast stäfvarna borras hål af minst 2,5 cms diameter, för att genom dem kunna uttappa inträngande vatten. Hålen slutas med korkar.

Den yttre kölen m. m. På den kölribba, vid hvilken duken är spikad, skrufvas den andra fyrkantiga ribban. Denna bildar den yttre kölen. Öfver stafvarna fortsattes denna med passande bitar. För att stärka dessa kunna stäfvarna ytterligare beklädas med tunn kopparplåt. -- Längs den öfversta sidoribban spikas i höjd med däckets kant en smal list, som erhålles genom att på längden såga itu den återstående af de tunnare ribborna. Denna list släthyflas och afrundas i kanterna. För att duken äfven under kölen och dessa lister må göras vattentät, sker påspikningen af dessa efter det duken första gången målats.

Målningen. Färgen bestämmes af ägarens smak, dock är en hvit kanot på vatten den trefligaste. Däcket och lådans inre böra däremot erhålla en mörkare ton, då en hvit yta i solsken bländar ögat. Målningen sker med oljefarg, som påstrykes minst två gånger. Användes hvit farg, är zinkhvitt såsom hållbarare i vatten att föredraga framför blyhvitt. Föremålningen strykes duken grundligt med kokad linolja. (linolje fernissa.).

Vikten af en kanot, bygd efter denna beskrifning, är 22 kg.

Paddeln tillyxas af kvistfritt granvirke. Dess form anges af fig. 8. Längden 2 m à 2,5 m. Bladens bredd 16 à. 18 cm, längd 25 à 30 cm. Ofta göras bladen kupiga, hvilket är förmånligare vid rodd, men minskar deras styrka. Ofvan om hvartdera bladet slås af läder eller gummi en ring for att skydda händerna för vatten, som rinner från bladen.

Kostnadskalkyl.

Trävirket enligt anvisning sid. 90 . . . .¶n,yt 5: --

Duken: Tammerfors segelduk n:o 4 à 1,17 för m eller 70 p:i alnen. Till lådan och sidorna. 12 m ,, 14:--

Skrufvar och spikar 2:--

Kopparnubb 1/4 kilo . . . . ,, 1:25

Ringar och märlor till för och akter. . . . . . ,, 1:--

Olja och färg. . . . _ . . . . ,, 6:--

Summa. Fmf. 29:25.

Utrustning för långfärd.

Kanotens begränsade utrymme tilläter icke att medföra en tung och stor kappsäck. Packningen bör därför inskränkas till det minsta möjliga samtidigt som den bör fylla alla behof af bekvämlighet och skydd för väta och köld. Med ledning af vunnen erfarenhet gifvas här några anvisningar.

Till först må än engång erinras om, att långfärdskanotisten icke är kapproddssportsman. Han kan därför icke draga nytta af dedär trikotskjortorna med urringad halslinning och uppkatlade ärmar, med hvilka mången kanotist paraderar i städernas hamnar. Turisten behöfver icke exponera armmuskler; för honom är det viktigare att skydda sig för solens brännande invärkan på huden å ställen, som vanligen äro täkta. En sådan sportkostym nödgar honom dessutom att medföra en särskild omgång kläder att användas vid längre besök i land, hvari ytterligare ligger ett skäl emot dess begagnande.

För manlig kanotist: Flanell skjorta af luftigt snitt, med tättslutande ärmlinningar, bred, nedviken krage, under hvilken en kravatt knytes; bröstfickor förnäsduk m. m.; kulör efter behag. Vida knäbyxor af ylletyg. Höga mörka yllestrnmpor och skor; särdeles lämpliga äro mjuka pjeksskor. Tunga stöflar äro olämpliga och oangenãma i kanot. Fotbeklädnaden bör öfverhufvudtaget så afpassas, att man snabbt kan sko af sig för att i fall af behof draga kanoten öfver strida eller grunda ställen. Denna omständighet motivera användandet af knäbyxor. Underbenkläder jämväl i knäbyxsnitt. Rock efter behag, hälst i kavajform och af tyg, som tål väta och något skyddar för regn. Väst öfverflödig. Såsom öfverplagg användes plaid, hvilken om natten tjänar till täcke. Den lämpligaste hufvudbonaden är en tunn, lätt och mjuk filthatt. *) Puukkoknif i sidan.

Af öfverkläder medtages endast en omgång, af underkläder och flanellskjortor däremot dubbla exemplar, så att tillgång alltid finnes till ett ombyte. Större förråd äro öfverflödiga, då tvätt lätt anordnas. Till nattkostymen hör on fotsid nattskjorda.

För kvinlig kanotist: Blus och kort kjol at flanell. Flanelljacka, som kan knäppas öfver blusen. Såsom skoplagg rekommenderas lätta, vattentäta smorläders stöfletter, eller ock mjuka skor, i hvilket fall två par erfordras. Underkläder till ett ombyte, anordnas efter behag, dock så att de äro lãtta och bekväma, samt

*) Särdeles praktisk är en s. k. "ullstump“, erhålles från Wecksells hattmagasin i Helsingfors; pris 4 mk.tillåta fria rörelser. En lätt regnrock af gummityg eller oljadt lärft. Hufvudbonad lika som ofvan för manlig kanotist. Plaid nödvändig. Puukkoknif i sidan.

Öfriga tillbehör. En litet syetui med tillbehör för lagning af kostymen. -- Kinin och opium (till användning efter läkares föreskrift). Häft- eller annat helande plåster samt en burk vaselin eller lanolin. Tändstickor. - Kompass, kartor (af Landtmäteristyrelsens i hvarje bokhandel tillgängliga kartblad); Turistföreningens resehandbok. -- För reparation af kanoten (se nedan sida 106) medtagas några segeldukslappar, kopparnubb och en burk gummicement *). --

Proviantering. Stora matförråd kunna icke medtagas och behöfves icke häller, då daglig proviantering fyller behofven. Thé och kakao äro de enda artiklar, som i intet fall böra glömmas. Några burkar fågelkonserver linna nog äfven plats i kanoten och äro mången gång väl till pass, men kunna äfven undvaras. För beredning af kakao eller thé oberoende af gårdar i farleden medtagas nödiga husgerådsartiklar.

Inpackning. Den del af packningen, som bör skyddas för väta, instufvas lämpligast i tvänne vaxdukspåsar, hvilka väl kunna tillsnöras, så att vatten icke intränger; den ena begagnas för de saker, som

*) Erhålles på rekvisition från E. Lönnbecks Gummiaffär, Helsingfors. Pris 1:50 per burk.

dagligen behöfvas, den andra för det öfriga. Kartor, kompass och resehandboken hållas lösa i kanoten eller i ett särskildt lätt tillgängligt fodral. -- Om luckor finnas till kanotens inre, förvaras packningen säkrast under däck, eljes i sittrummet under dess sidodäck.

Ryggstöd. På långfärd sitter man på den hopvikna plaiden, så att någon annan sittdyna icke behöfves. Däremot kan man icke undvara ett bekvämt ryggstöd. Vanligen användes ett H-formigt trästöd, som löst hänger på

sittrumskanten och efter kroppens lutningar vrider sig kring denna. Höjden af stödet bör icke öfverstiga 24 m. Den tvärlist, som hvilar öfver sittrumskanten fästas 8 à 10 cm från stödets öfre ända. - En tunn med korkspån stoppad och med segelduk klädd dyna kan äfven begagnas som ryggstöd.

Reservpaddel fastgöres på däck längs sittrummets sidolist, dock så lätt att den hastigt kan tillgripas i fall af behof.

Presenning öfver sittrummets öppning göres af lärft, dränkt i kokad linolja. Den tillskäres och anordnas så, att den vid rodd sluter till kanotisten, dock så löst angjord, att den icke häller honom fjättrad vid kanoten i fall af kantring. Vid landstigning bör den kunna knäppas öfver hela öppningen till sittrummet, så att den skyddar detta för regn utan att kanoten för hvarje gång omstjälpes.Fånglina af minst 6 meters längd fastgöres vid ringen i fören. Ofta är en fånglina i akterringen jämväl till gagn.

Svamp. För uppsugning af inträngande vatten bör alltid en mjuk tvättsvamp finnas till hands i kanotens sittrum.Allmänna regler.

Sällskap. Långfard i kanot bör icke företagas af ensam turist, utan i sällskap med minst en till. Deltagare i långfärd bör vara simkunnig. Enhvar bär ansvaret för sig själf.

Farhastighet och tid. I godt väder göres utan ansträngning (äfven af kvinlig kanotist) 30 à 35 kilometer om dagen. Motvind reducerar hastigheten betydligt. Den för en tur erforderliga tiden kan kalkyleras efter ett medeltal af 25 à 30 kilometer om dagen. Med anlitande af ångbåt för enskilda delar af färden göres betydande tidsvinst.

Reskostnaderna kunna anslås till 1 à. 1½ mk om dagen, utom i städerna och vid färd på ängbåt, då utgifterna stiga. Kassan bör växlas till småmynt.

Vård af kanoten. Vid landning bör kanoten skyddas för skrapning eller skafning mot skarpa föremål. Då den drages upp på stranden, bör den hvila på kölen, så att icke duken slites. Till natten vändes den upp och ned. Är den försedd med luckor till det inre rummet, böra dessa öppnas, så att fukt lättare utdunstar och duken hålles torr. En kanot kan öfveralt,till och med på städernas kajer, lämnas liggande utan eftersyn. Ju friare den ligger, desto säkrare är den för en närgången nyfikenhet; den har säkert skydd i sin litenhet. -- Före långfärd bör kanoten jäms med vattenlinjen ingnidas med smält talg; under färden förnyas insmörjningen då och då.

Reparation. Uppstår hål i duken, lappas detta enklast med en bit segelduk, som med gummicement (se sida 102) häftas öfver hålet och sedan öfverdrages med cementet. Kanoten bör vid reparationen vara väl torr. För att ytterligare fästa lappen, tages denna så stor, att dess ränder nå till närmaste längdribbor på hvardera sidan om hålet, vid hvilka den spikas med kopparnubb. Större läcka, som icke säkert täppes på detta sätt, repareras sålunda, att genom hålet (som i nödfall längs dukens tråd skäres större) inpraktiseras en brädbit, hvilken, om möjligt, stödes mot ribborna. På denna spikas sedan lappen så, att ränderna väl sluta mot underlaget. Äfven nu användes gummicement.

Landtransport af kanot hör alltid noga öfvervakas. Korta sträckor (ända till 1 kilometer) bäres kanoten med lätthet på axeln af två personer. För längre sträckor bör häst och kärra anlitas. Härvid bör noga tillses att kanoten af skakningen icke skafvas mot något skarpt föremål. Till skydd användes hö, hälst i säckar. På en vanlig tvåhjulig långkärra kunna tre kanoter godt uppläggas. Likaså på en ostfinsk fyrhjuligkärra (se sida 65). - Vid transport på järnväg har man icke att befara skador å farkosten. Transporten bör ske med godståg. På persontåg kan kanoten endast med stationsinspektorens särskilda tillstånd medtagas; frakten är äfven betydligt högre. - På ångbåt, som eldas med ved, bör kanoten skyddas för gnistor, hvilka lätt bränna hål.

Fors- och strömfart. Där man med paddling kan gå uppför ström, är intet att frukta, utom nedkommande stock och mötande farkoster. Räcker icke rodd till att öfvervinna strömstyrkan, göres försök att dragande kanoten från fänglinan komma förbi det svåra stället. -- Vid färd utför strida ställen bör man i allmänhet icke utan förbehåll lita på strandbefolkningens uppgifter och råd. Går hög och hvit våg eller finnas stenar i fors, som skall befaras, bör alltid en landstigning göras för att rekognoscera. Besluter man sig för att fara utför, bör det ske med blicken stadigt fästad framåt i strömfåran och under tät, kraftig paddling. En blick på den hastigt förbidansande stranden är förvirrande. Pågår stockflötning, så behöfver man icke tänka på efterföljande stock, utan endast på sådan, som

går framför. Besluter man sig åter för att kringgå en fors till lands, förkortas landtransporten betydligt genom att man begagnat sig af den vid stränderna vanliga motströmmen, hvilken tillåter rodd ända till det kritiska stället. Likaså begagnas motströmmen med fördel, då tvänne forsar följa tätt påhvarandra. Far man utför den öfre, kan man genom att i tid skära in i motströmmen landstiga ofvanför den nedre. Härvid hör dock iakttagas att man icke för tvärt och för tidigt gör manövern, som kan medföra kantring. -- Sist och slutligen må påpekas, att färd utför forsar icke får göras af andra än fullt vane kanotister, hvilka småningom vunnit skicklighet genom att öfva sig i lättare strömmar. Ty forsfärder äro icke utan fara. Går hög våg i forsen, får man dessutom ett godt famntag af den skummande böljan.

Hårdt-väder. Kanoten står sig godt äfven i storm och hög sjö, dock är rodden då tung och kräfver synnerlig vaksamhet. Bättre är därför att söka land, än att trotsa elementernas raseri. Ansättes man af hög sjö, gäller det att hålla kanoten emot vågen, eller ock så, att denna kommer rätt akterifrån. Våg från sidan bör undvikas.

Kantring. Ehuru kantring icke är att frukta, om vanlig försiktighet och eftertanke styr kanoten, bör man som regel följa, att hafva ändan af fånglinan fästad vid sig, t. ex. kring lifvet eller på annat sätt angjord vid kläderna. Ty då man kastas ur kanoten, kan denna icke drifva undan för våg och vind. Med lätthet får man då tag i den och kan rida gränsle öfver kölen tills land nås. I hårdt väder äro törsök att vända kanoten på rätt köl ansträngande och svårigheten att småningom draga sig in i sittrummet stor. -- Finnes icke reservpaddel, bör den enda äran,som står till buds, med en tunn lina af sådan längd, att rodden icke hindras, fästas vid kanoten. Detta snöre angöres vid årans midt.

Bättre är att undvika fara, än att afsiktligt utsätta sig för sådan!

Anmälan.

Under den allmänna titeln Turistlif och Idrott afses att utgifva en serie fria häften, innehållande skildringar från färder i eget land och uppsatser i idrottsämnen. Turistlif och Idrott, som samtidigt utkommer på svenska och finska, vänder sig främst till den mognare ungdomen och har till syfte att gifva uppslag till och anvisingar vid val af sysselsättningar under ferier och anna fritid. Sålunda komma särskilda artiklar att behandla olika sätt för landtfärder sommartid, jämte det uppmärksamhet skall egnas åt alla slag af idrottsöfningar, lämpliga till rekreation under arbetsterminernas lediga stunder.

Fullföljandet af denna plan skall möjliggöras genom bidrag, som äro att emotse från flere håll.

Det första häftet: På sommarfärd i kanot af D:r August Ramsay anger riktningen för Turistlif och Idrott. Boken innehåller vid sidan af teckningar från lifvet i kanot praktiska anvisningar och råd och kan sålunda betecknas såsom en fullständig handbok för turisten i kanto.

Borgå i december 1890.

Werner Söderström.